

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 04.12.2018 № 31-2

ЗВІТ
про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету на виплату компенсацій та допомог
громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської
катастрофи

Київ 2018

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (стаття 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII “Про Рахункову палату”.

Зазначений закон визначає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

ЗМІСТ

Список скорочень	4
УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ АУДИТУ	5
1. ПЕРЕДУМОВА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ	14
2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	17
2.1. Оцінка виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту	17
2.2. оцінка нормативно-правового врегулювання використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	21
2.3. Оцінка фінансового забезпечення використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	25
2.4. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування	30
2.5. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на виплату компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, компенсації сім'ям у зв'язку із втратою годувальника, а також щорічної допомоги на оздоровлення.....	36
2.6. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету на виплату грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні.....	42
2.7. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету на виплату грошової компенсації на потурпілих діт ей, які не харчуют ься в їдальнях навчальних закладів.....	46
2.8. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території	51
Додатки	60

Список скорочень

Закон № 76	Закон України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України»
Закон № 651	Закон України від 13.05.1999 № 651 «Про загальну середню освіту»
Закон № 796	Закон України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 117, Положення № 117	постанова Кабінету Міністрів України від 29.01.2003 № 117 «Про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги»
Постанова № 155	постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1997 № 155 «Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 258 Норми харчування	постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 261	постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261 «Деякі питання організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (втратила чинність з 01.01.2017 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 № 854 «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 285	постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 № 285 «Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»
Постанова № 562	постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 562 «Про щорічну допомогу на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Порядок № 760	постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 760 «Про затвердження Порядку виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян»
Постанова № 838	постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 838 «Про розмір середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації замість путівки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 854, Порядок № 854	постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 № 854 «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 936, Порядок № 936	постанова Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936 «Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»
Постанова № 1243, Порядок № 1243	постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2009 № 1243 «Про затвердження Порядку виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території»

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ АУДИТУ

Гарантії держави щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на сьогодні поширюються на **1,8 млн осіб, серед яких понад 106,3 тис. осіб з інвалідністю та 368 тис. потерпілих дітей.**

Для зазначених осіб, зокрема, **передбачено шість видів компенсацій та допомог**: грошова компенсація за пільгове забезпечення продуктами харчування; грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях відповідних навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих навчальних закладів; одноразова компенсація за шкоду, заподіяну здоров'ю внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї; компенсація сім'ям у зв'язку із втратою годувальника; щорічна допомога на оздоровлення; грошова компенсація у розмірі середньої вартості путівки в Україні; компенсація громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території.

Обсяг бюджетних призначень з державного бюджету, виділених у 2017 та 2018 роках Міністерству соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) за бюджетною програмою за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – КПКВК 2501200), **не змінювався протягом останніх трьох років і становив 1919662,5 тис. грн щороку, з них частка видатків на виплату зазначених компенсацій та допомог постраждалим громадянам – 53 відсотки.**

Результати постійного моніторингу Рахункової палати за виконанням раніше наданих аудиторських рекомендацій свідчать, що залишаються актуальними питання підвищення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечення безоплатним харчуванням потерпілих дітей, які проживають на радіоактивних територіях, підвищення розміру щорічної допомоги на оздоровлення тощо, які належно не вирішувалися протягом тривалого часу.

Враховуючи викладене та актуальність порушеного питання, Рахунковою палатою згідно із Законом України «Про Рахункову палату» та Планом роботи на 2018 рік проведено аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

1. Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501200 в цілому забезпечило їх продуктивне та результативне використання на виплату:

грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування у 2017 році 273673 громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на загальну суму 946323,9 тис. грн, у I півріччі 2018 року – 267895 громадянам на загальну суму 457399,7 тис. грн;

одноразової компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю внаслідок Чорнобильської катастрофи, у 2017 році **2555** особам на загальну суму 8931,8 тис. грн та у I півріччі 2018 року – **1202 особам** на загальну суму 4003,7 тис. грн;

щорічної допомоги на оздоровлення у 2017 році **268893** особам на загальну суму 26452,6 тис. грн та у I півріччі 2018 року – **137738 особам** на загальну суму 13875,4 тис. грн;

грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні у I півріччі 2018 року **8239** особам на загальну суму 3483,4 тис. грн;

грошової компенсації у 2017 році на 85153 потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, на загальну суму 77969,7 тис. грн, у I півріччі 2018 року – на **78576** потерпілих дітей на загальну суму 50757,2 тис. грн;

компенсації за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території **8** постраждалим громадянам на загальну суму 2005,3 тис. грн, у 2018 році для виплати такої компенсації **23 особам** передбачено 1912,3 тис. гривень.

Водночас діюча система виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, є неефективною, оскільки фактично ґрунтується на нормативно-правових актах, розміри виплат за якими тривалий час не переглядалися і наразі не відповідають вимогам Закону України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796), що у періоді, який перевірявся, призводило до порушення прав постраждалих громадян на соціальний захист і, відповідно, звернень до суду, а також створювало соціальну напругу серед таких громадян. Окремі виплати, передбачені чинним законодавством, взагалі не здійснювалися у 2017 році.

Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики не виконано частини рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2014 році на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Заплановані Мінсоцполітики заходи з усунення виявлених Рахунковою палатою порушень і недоліків виконано не в повному обсязі. Як наслідок, частина рекомендацій Рахункової палати залишається актуальною і на сьогодні.

2. Затверджений у законах про Державний бюджет України на 2017 та 2018 роки обсяг бюджетних призначень загального фонду був недостатнім для забезпечення повного виконання вимог Закону № 796.

Під час розгляду Мінфіном бюджетного запиту Мінсоцполітики не враховувалась реальна потреба у коштах державного бюджету, що не дало змоги забезпечити громадян, постраждалих внаслідок

Чорнобильської катастрофи, виплатами грошових компенсацій та допомог відповідно до вимог Закону № 796.

Кредиторська заборгованість за КПКВК 2501200 на кінець 2017 року становила **216187,8 тис. грн**, з них із виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що досліджувалися, – **179263,6 тис. грн** (в тому числі із виплати компенсації за втрачене майно – **100099,4 тис. грн**), з якої прострочена – **26221,0 тис. грн**; станом на 01.07.2018 – **234831,1 тис. грн**, з них із виплати компенсацій та допомог – **184759,4 тис. грн** (в тому числі із виплати компенсації за втрачене майно – **102010,6 тис. грн**), з якої прострочена – **26092,5 тис. гривень**. Прострочена кредиторська заборгованість виникла на підставі прийнятих до виконання органами соціального захисту рішень судових органів за позовами громадян щодо розмірів виплати компенсацій та допомог.

Залишки невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року за КПКВК 2501200 становили **26290,8 тис. грн**, у тому числі із виплат компенсацій та допомог, які досліджувалися, – **1152,6 тис. грн**, що є неефективним управлінням коштами державного бюджету.

3. Кабінетом Міністрів України не забезпечено законодавчо встановлені права постраждалих від Чорнобильської катастрофи громадян, віднесених до категорій 1 і 2, які, як і раніше, обмежувалися в частині визначення розмірів грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування, що було зумовлено недостатнім фінансовим забезпеченням цих виплат при формуванні проекту державного бюджету. У порушення пункту 9 Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936 (далі – Порядок № 936), розміри цієї компенсації Урядом останні три роки не змінювались.

Наказами Мінсоцполітики розміри грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на 2017 та 2018 роки визначено на рівні розмірів, встановлених у 2015 році. Враховуючи зростання цін протягом останніх років, встановлені наказами Мінсоцполітики **розміри цієї грошової компенсації були у 2,6 та 2,9 раза відповідно меншими порівняно із розмірами, розрахованими згідно з вимогами Закону № 796**, що призвело до **недотримання Фізіологічних (медичних) норм забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Норми харчування), які не переглядалися вже більше 26 років.**

4. Фіксовані розміри виплат щорічної допомоги на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, установлені постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 562,

не переглядались більше 13 років (з 2005 року), є на сьогодні мізерними (від 75 грн до 120 грн залежно від категорії постраждалих громадян) і фактично унеможливають проведення оздоровлення.

5. У 2017 році виплату грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює, відповідно до пункту 4 частини першої статті 20 та статті 30 Закону № 796 Кабінетом Міністрів України та Мінсоцполітики не забезпечено, чим порушено законодавчо визначені гарантії постраждалих громадян.

Пунктом 4 постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 № 854 «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» встановлено, що пункт 24 затвердженого цією постановою Порядку набуває чинності з **01.01.2018**, при цьому інші норми Порядку – з 1 січня 2017 року. Отже, невизначення Кабінетом Міністрів України у 2017 році розмірів середньої вартості путівки в Україні позбавило громадян, віднесених до категорії 1, та дітей з інвалідністю можливості реалізувати своє право на отримання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки, гарантоване Законом № 796.

Затверджена у 2018 році середня вартість путівки для виплати грошової компенсації замість путівки у сумі **481 грн** позбавляє зазначених осіб будь-якої можливості отримати санаторно-курортне лікування. Встановлена середня вартість путівки для виплати грошової компенсації є **значно меншою**, ніж грошова допомога для компенсації вартості санаторно-курортних путівок санаторно-курортним закладам (за тристоронніми договорами), а саме: для осіб, віднесених до категорії 1, – **на 4769 грн (у 10,9 раза менше)**; осіб, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм і захворювання хребта та спинного мозку) – **на 16909 грн (у 36,2 раза менше)**; дітей з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, – **на 10359 грн (у 22,6 раза менше)**.

6. Грошова компенсація на харчування потерпілих дітей (180 – 190 грн на місяць (9,5 грн на день)) до квітня 2017 року не змінювалась протягом шести років та лише на третину забезпечувала дотримання Норм харчування. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 № 284 розміри щомісячної грошової компенсації на харчування потерпілих дітей збільшені удвічі до **360-380 грн** та становили **65-82 відс. розмірів, розрахованих відповідно до Норм харчування залежно від віку дитини.**

7. Незадовільним залишається рівень забезпечення отримувачів компенсацією за втрачене майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території. Так, Мінсоцполітики у 2017 році не виконано результативного показника бюджетної програми в частині рівня забезпечення постраждалих громадян компенсацією за

втрачене нерухоме майно (показник якості), який становив лише **23,5 відс.**, що менше затвердженого у паспорті бюджетної програми показника на **38,3 відс. пункту**.

Сума зареєстрованої кредиторської заборгованості з виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно має тенденцію до зростання: на початок 2017 року – 96,5 млн грн, на початок 2018 року – 100,1 млн грн, станом на 01.07.2018 – 102 млн. гривень. На сьогодні у Житомирській області на черзі для отримання компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно, яка рахується з 2006 року, перебуває **1171 особа**, з них **1139 осіб**, або **97,3 відс.**, поставлених на чергу за рішеннями судів.

Внаслідок зволікання Мінсоцполітики з прийняттям управлінських рішень у частині спрямування коштів на виплату компенсації за втрачене нерухоме майно з урахуванням судових рішень, 18 громадян, поставлених на чергу за рішеннями судів (більшість ще десять років тому), були позбавлені можливості у 2017 році у порядку черговості отримати компенсацію за втрачене нерухоме майно на загальну суму 1,8 млн гривень.

8. Чинна законодавча база щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, потребує упорядкування та удосконалення.

8.1. Кабінетом Міністрів України не виконано рекомендацій Верховної Ради України за результатами парламентських слухань на тему «30 років після Чорнобиля: уроки та перспективи» та Рахункової палати щодо подання на розгляд Верховної Ради України Загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Отже, з 2011 року заходи з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи здійснюються **без державної програми.**

8.2. Не вирішено питання щодо виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р, згідно з яким зміни, внесені, зокрема, до статей 20, 21, 22, 23 Закону № 796 Законом України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 76), **визнані неконституційними.**

8.3. Тривалий час не усунено окремих неузгодженостей у нормативно-правовому забезпеченні соціального захисту осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Закон № 796 потребує приведення у відповідність із нормами Сімейного кодексу України у частині застосування терміна «неповнолітні діти».

Закон № 796 та постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1997 № 155 «Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Постанова № 155) потребують приведення у відповідність із **Законом України від 13.05.1999 № 651 «Про загальну середню освіту»** (далі – Закон № 651) у частині застосування

терміна «середні загальноосвітні школи», учні яких мають право на безоплатне харчування.

Категорії дітей, яким Законом № 796 та Постановою № 155 встановлено компенсаційні виплати, потребують перегляду, оскільки на сьогодні не є актуальними такі категорії, як «діти, евакуйовані із зони відчуження» і «діти, які проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до відселення».

8.4. Не врегульовано правову колізію між нормами Закону № 796 і Прикінцевими та перехідними положеннями Бюджетного кодексу України щодо визначення розмірів щорічної грошової допомоги, щорічного розміру середньої вартості путівки в Україні. **Законом № 796 передбачено визначення розміру таких виплат законом про Державний бюджет України** на відповідний рік, натомість Бюджетним кодексом України надано право Кабінетові Міністрів України встановлювати розміри соціальних виплат.

8.5. Кабінетом Міністрів України уповноважено Мінсоцполітики встановлювати розміри грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні та грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2, що є недотриманням вимог Бюджетного кодексу України.

8.6. На сьогодні жодним чинним нормативно-правовим актом не визначено строків та періодичності виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що створює ризик несвочасності таких виплат.

9. Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів у 2017 році не забезпечено правильності розрахунків і достовірності окремих результативних показників, наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200, та підтвердження їх офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, що є недотриманням вимог статей 20, 22 Бюджетного кодексу України та наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми».

10. Аудитом встановлено низку недоліків та порушень при використанні коштів на виплату компенсацій та допомог окремими структурними підрозділами та органами соціального захисту населення. Зокрема:

10.1. Недоліки організаційно-управлінського характеру при використанні коштів, передбачених у 2017 році на виплату грошової компенсації вартості продуктів харчування, в окремих випадках призводили до затримки виплат від одного до трьох місяців (Камінь-Каширська райдержадміністрація Волинської області).

10.2. Неналежний внутрішній контроль департаментів соціального захисту населення Рівненської та Волинської обласних державних адміністрацій за станом виплати грошової компенсації на потерпілих дітей,

які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, **призвів до порушень вимог пунктів 2, 3 Постанови № 155 та переплат на загальну суму 132,2 тис. гривень.**

10.3. У порушення пункту 3 Порядку № 936 в управлінні освіти, молоді та спорту Дубровицької райдержадміністрації Рівненської області виплачувалась грошова компенсація за відсутності відповідних заяв на загальну суму **449 тис. гривень.**

10.4. У порушення вимог пункту 6 Порядку виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 760, управлінням соціального захисту населення Камінь-Каширської райдержадміністрації у січні-вересні 2018 року ухвалено рішення про виплату одноразових компенсацій 12 дітям, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, **без наявності відповідних медичних висновків про дитину з інвалідністю віком до 18 років на загальну суму 15,2 тис. грн, з яких фактично виплачено 10 таким особам кошти у загальній сумі 12,6 тис. гривень.**

10.5. У порушення вимог пунктів 3 і 4 Порядку № 936 за більшістю видатків, передбачених за напрямом «Грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються у їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів», компенсацію громадянам нараховано та виплачено **не управліннями соціального захисту населення Дубровицької (3625,7 тис. грн, або 93 відс.) та Зарічненської (4934,7 тис. грн, або 79,9 відс.) райдержадміністрацій Рівненської області, а іншими юридичними особами, ФОП і приватними підприємцями, у яких працюють такі громадяни.**

10.6. Департаментом соціального захисту населення Волинської облдержадміністрації, управліннями соціального захисту населення Зарічненської райдержадміністрації Рівненської області і Камінь-Каширської райдержадміністрації Волинської області **не забезпечено достовірності даних, що містяться у Звіті про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – звіт «7 ВК»), внаслідок чого неправильно відображено кількість отримувачів, суми нарахувань і заборгованостей за видатками державного бюджету.**

11. Внутрішній аудит виконання бюджетної програми за КПКВК 2501200 протягом січня 2017 – вересня 2018 року Мінсоцполітики **не проводився, що не сприяло ефективному управлінню коштами державного бюджету.**

12. За результатами аудиту Рахункова палата рекомендує Кабінетові Міністрів України:

розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи з одночасним внесенням змін до Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів», у частині встановлення винятку для зазначеної загальнодержавної цільової програми;

з метою відновлення прав громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечити виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р, відповідно до якого зміни, внесені Законом № 76 до Закону № 796, зокрема до статей 20, 21, 22, 23, визнані неконституційними;

віднайти можливість передбачити необхідний обсяг видатків за КПКВК 2501200 відповідно до пропозицій, наданих Мінсоцполітики при формуванні проекту закону про державний бюджет, обрахованих згідно з вимогами Закону № 796;

подати на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо приведення Закону № 796 у відповідність із нормами Сімейного кодексу України (щодо визначення вікових ознак належності дітей до потерпілих від Чорнобильської катастрофи), Закону № 651 (щодо переліку загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких мають право на безоплатне харчування та грошову компенсацію); актуалізувати категорії потерпілих дітей;

усунути правову колізію між нормами Закону № 796 і Прикінцевими та перехідними положеннями Бюджетного кодексу України щодо визначення на відповідний рік розмірів щорічної грошової допомоги та середньої вартості путівки;

дотримуватися вимог Бюджетного кодексу України при визначенні розмірів грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні та грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, віднесеним до категорій 1 і 2;

привести Постанову № 155 у відповідність із нормами Закону № 651 у частині застосування терміна «середні загальноосвітні школи», учні яких мають право на безоплатне харчування;

віднайти можливість забезпечити виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, виходячи із затверджених Норм харчування та актуальних середніх цін на продукти харчування відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936, підвищення розміру щорічної допомоги на оздоровлення;

переглянути середню вартість путівки для виплати грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює;

переглянути з метою актуалізації Норми харчування;

забезпечити вирішення проблемних питань, пов'язаних із виплатою компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території, право на яку підтверджено рішеннями судів, та віднайти можливість погашення заборгованості з такої виплати.

13. Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити:

удосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та надати Кабінетові Міністрів України проекти відповідних нормативно-правових актів;

подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936, підвищення розміру щорічної допомоги на оздоровлення;

перегляд середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює;

обґрунтоване планування та визначення об'єктивної потреби органів соціального захисту населення за КПКВК 2501200, зокрема у видатках на виплату компенсацій та допомог громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, та ефективне використання таких коштів;

здійснення ідентифікації усіх випадків невиплати компенсації за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території громадянам, які були поставлені на чергу для отримання компенсації за судовими рішеннями, та ухвалення управлінських рішень щодо задоволення законних вимог таких громадян;

достовірний облік громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; ведення та своєчасне оновлення Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, стосовно осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

дотримання бюджетного законодавства при внесенні даних до звітів про виконання паспорта бюджетної програми;

належний контроль за правильністю і повнотою заповнення органами соціального захисту населення інформації у звітах «7 ВК», а також удосконалення форми звіту;

усунення виявлених під час аудиту недоліків та виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

1. ПЕРЕДУМОВА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

1.1. Підстава для аудиту

Згідно з **Конституцією України** (стаття 16) забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, **подолання наслідків Чорнобильської катастрофи** – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є **обов'язком держави**.

Закон № 796 визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я та створює єдиний порядок визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій, умов проживання і трудової діяльності на них, соціального захисту потерпілого населення.

На сьогодні всебічної уваги і захисту держави потребують більше **1,8 млн осіб**, які віднесені до постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, **серед них понад 106,3 тис. осіб з інвалідністю та 368 тис. потерпілих дітей**.

У сфері соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не вирішено багато проблемних питань, **які накопичувались роками**. Актуальними залишаються питання підвищення **розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб**, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечення безоплатним харчуванням потерпілих дітей, які проживають на радіоактивних територіях, **підвищення розміру щорічної допомоги на оздоровлення** тощо.

У **2017, 2018 роках** Мінсоцполітики за КПКВК 2501200 законами про державний бюджет затверджено бюджетні призначення у загальній сумі **1919662,5 тис. грн щороку**. Обсяги бюджетних призначень, виділених за КПКВК 2501200, **протягом останніх трьох років не збільшувалися, навіть зменшувалися порівно із бюджетними призначеннями на 2015 рік**. Видатки, передбачені у межах цієї бюджетної програми **на виплату компенсації та допомоги** постраждалим громадянам, у 2017 році становили **1027459,1 тис. грн**, у 2018 році – **1022975,6 тис. грн**, тобто **53 відс.** затверджених бюджетних призначень на рік.

Згідно з **Положенням про Міністерство соціальної політики України**, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту. Згідно із пунктом 4 цього Положення Мінсоцполітики відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, проводить моніторинг стану дотримання вимог законодавства щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; **організовує роботу з виплати передбаченої законодавством компенсації та допомоги**

громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, тощо.

Враховуючи соціальну важливість цього питання, гарантії держави громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також значні обсяги коштів державного бюджету, спрямовані на зазначені цілі, обрана тема аудиту є актуальною.

Питання ефективності використання коштів державного бюджету на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, досліджувалося Рахунковою палатою у 2015 році. Рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту Кабінетом Міністрів України та Мінсоцполітики виконано не в повному обсязі, як наслідок, порушення усунені частково.

1.2. Цілі аудиту

Сприяти реалізації рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами попереднього аудиту. Оцінка законності, продуктивності та результативності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Оцінка управлінських рішень щодо використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

1.3. Обсяг аудиту

Предмет аудиту – кошти державного бюджету, спрямовані у 2017 році та січні–вересні 2018 року для виплати компенсацій та допомог певних видів, передбачених Законом № 796 (далі – компенсації та допомоги), громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, за бюджетною програмою за КПКВК 2501200, їх рух; нормативно-правові, адміністративні, розпорядчі акти, інші документи, що регламентують порядок надання та використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; управлінські рішення Мінсоцполітики, структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних держадміністрацій (далі – структурні підрозділи соціального захисту населення), структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних держадміністрацій, виконавчих органів міських рад (далі – органи соціального захисту населення) щодо виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; паспорти бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2017 та 2018 роки, звіт про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 за 2017 рік; дані бюджетної, статистичної, оперативної, відомчої звітності, первинних бухгалтерських документів та інших документів щодо використання коштів

загального фонду державного бюджету за КПКВК 2501200 та інші документи.

Об'єкти аудиту (масштаб): Мінсоцполітики, Волинська область: департамент соціального захисту населення Волинської облдержадміністрації, управління соціального захисту населення Камінь–Каширської райдержадміністрації (далі – УСЗН Камінь-Каширської РДА); Житомирська область: департамент праці, соціальної та сімейної політики Житомирської облдержадміністрації, управління праці та соціального захисту населення Овруцької райдержадміністрації (далі – УПСЗН Овруцької РДА); Київська область: управління праці та соціального захисту населення Ірпінської та Білоцерківської міських рад, Рівненська область: управління соціального захисту населення Дубровицької (далі – УСЗН Дубровицької РДА) та Зарічненської райдержадміністрацій (далі – УСЗН Зарічненської РДА).

1.4. Критерії, що використовувались під час аудиту

➤ **щодо оцінки законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень:** дотримання законодавчих, нормативно-правових актів та розпорядчих документів, рішень Мінсоцполітики при прийнятті управлінських рішень щодо спрямування та використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; обґрунтованість планування та ефективність управління бюджетними коштами, спрямованими на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

➤ **щодо оцінки продуктивності та результативності використання бюджетних коштів:** рівень забезпечення виплатами компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; повнота та своєчасність виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; рівень досягнення мети та результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501200 в частині виплат компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

1.5. Методика та методи аудиту

Під час аудиту основну увагу приділено питанням законного, продуктивного, результативного використання коштів державного бюджету на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Поряд з цим, враховуючи, що обрана тема аудиту є складною і потребує комплексного підходу, додатково використано елементи аудиту відповідності.

Застосовано такі методи: аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регламентують питання використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської

катастрофи; аналіз показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2017 та 2018 роки, звіту про виконання паспорта бюджетної програми за 2017 рік; аналіз досягнення мети та результативних показників бюджетної програми в частині виплат компенсацій та допомог за КПКВК 2501200 у 2017 році; перевірка обґрунтованості визначення потреби у коштах для виплати компенсацій та допомог певних видів, передбачених Законом № 796, за бюджетною програмою за КПКВК 2501200; перевірка стану виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; аналіз досягнутих результатів; оцінка обґрунтованості та своєчасності прийняття рішень з питань, що досліджувались, тощо.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

2.1. *Оцінка виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту*

2.1.1. Кабінетом Міністрів України та Мінсоцполітики не виконано частини рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2014 році на виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Звіт про результати аудиту затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 09.06.2015 № 10-2.

Заплановані Мінсоцполітики заходи з усунення виявлених Рахунковою палатою порушень і недоліків **виконано не в повному обсязі**. Як наслідок, **частина рекомендацій Рахункової палати залишається актуальною і на сьогодні**.

За результатами попереднього аудиту **Кабінетові Міністрів України надано пропозиції** вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: внести на розгляд Верховної Ради України **проект закону про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2016 – 2026 роки**; при формуванні проекту Державного бюджету України на 2016 рік розглянути **можливість виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, виходячи із фізіологічних (медичних) норм забезпечення продуктами харчування та актуальних середніх цін на продукти харчування, відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936; внести зміни до Порядку № 936 у зв'язку з виключенням статті 37 із Закону № 796.**

Мінсоцполітики рекомендовано **вжити заходів** щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; подання Кабінетові Міністрів України при формуванні проекту державного бюджету на 2016 рік пропозиції щодо виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936; забезпечення обґрунтованого планування видатків на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, достовірного обліку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, належного внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету, призначених на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Мінсоцполітики наказом від 10.07.2015 № 723 затвердило План заходів щодо усунення порушень та недоліків, виявлених Рахунковою палатою під час зазначеного вище аудиту.

2.1.2. Виявлений стан справ.

Згідно з Рекомендаціями парламентських слухань на тему: **«30 років після Чорнобиля: роки та перспективи»**, схваленими постановою Верховної Ради України від 13.04.2016 № 1089, Кабінетові Міністрів України, зокрема, рекомендовано внести на розгляд Верховної Ради України проект закону України **«Про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2016 – 2026 роки»**, **підвищити розміри щомісячної грошової компенсації вартості продуктів харчування, щорічної допомоги на оздоровлення** громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

На сьогодні така програма не затверджена, відповідно з 2011 року заходи з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи здійснюються без державної програми, незважаючи на неодноразові рекомендації Верховної Ради України та Рахункової палати щодо подання такого законопроекту.

Водночас Заходами щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади, підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710 **«Про ефективне використання державних коштів»**, зокрема, передбачено припинення підготовки проектів нових державних цільових програм, що потребують додаткового фінансування з державного бюджету.

➤ **Законами про Державний бюджет України на відповідний рік за КПКВК 2501200 в умовах обмежених фінансових ресурсів не передбачено виділення достатньо коштів для виконання законодавчо**

встановлених гарантій громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечення їх пільгами, компенсаціями та допомогоюми відповідно до Закону № 796.

Разом з тим Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів за КПКВК 2501200 щороку надає Мінфіну пропозиції щодо збільшення **видатків** за цією програмою та забезпечує здійснення соціальних виплат відповідно до затверджених бюджетних призначень.

Так, при формуванні бюджетного запиту за КПКВК 2501200 до проектів державного бюджету Мінсоцполітики надано Мінфіну пропозиції щодо збільшення обсягу видатків на 2016 рік до **3,6 млрд грн**, на 2017 рік – до **3,8 млрд грн**, на 2018 рік – до **4,1 млрд гривень**.

Проте збільшення видатків за КПКВК 2501200 у державному бюджеті не передбачалось. Законами про Державний бюджет на 2016, 2017 та 2018 роки за бюджетною програмою КПКВК 2501200 встановлено видатки у загальному обсязі **1919662,5 тис. грн щороку**, що на **8,6 відс. менше** обсягу бюджетних призначень, затвердженого у **2015 році (2,1 млрд гривень)**.

Розміри щомісячної грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, категорій 1 і 2, **востаннє підвищено з 01.08.2015** (затверджено наказом Мінсоцполітики від 12.10.2015 № 1006). На сьогодні розміри цієї компенсації у середньому в Україні становлять **406 грн** для постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, і **203 грн** – до категорії 2, що у **2,6 рази менше розмірів**, розрахованих відповідно до **Закону 796 та Порядку № 936**.

Водночас при формуванні проектів державного бюджету на 2016 – 2018 роки Мінсоцполітики надано Мінфіну бюджетні запити з **урахуванням вимог статей 20 і 21 Закону № 796 відповідно до чисельності отримувачів компенсацій та допомог**.

➤ Протягом останніх трьох років загальна чисельність осіб, які мають статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, зменшилася на 156,9 тис. осіб і на 01.01.2018 становила **1868,2 тис. осіб**, на 01.07.2018 – **1844,8 тис. осіб** (на 01.01.2015 – **2029,1 тис. осіб**).

За даними структурних підрозділів з питань соціального захисту населення, станом на **01.01.2018 з 1868,2 тис. громадян**, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, **169,2 тис. осіб – учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС**, з них категорії 1 – 58,1 тис. осіб, категорії 2 – 111,1 тис. осіб, та **101,7 тис. – особи, потерпілі внаслідок Чорнобильської катастрофи**, з них 48,4 тис. категорії 1 та 53,3 тис. – категорії 2. До переліку громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій, віднесено 2,8 тис. осіб, з них категорії 1 – 610, категорії 2 – 1,3 тис. осіб (таблиця).

Отже, чисельність осіб, які мають статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, щорічно зменшується на **2,5 відс.** порівняно з даними на початок попереднього року.

Довідково. Причинами зменшення чисельності осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, зокрема, є: смертність таких осіб, прийняття Закону № 76, яким вилучено з переліку зон радіоактивного забруднення зону посиленого

радіоекологічного контролю; неврахування громадян, що проживають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, відсутність статистичних даних АР Крим та м. Севастополя.

Таблиця

**Динаміка чисельності осіб, які мають статус постраждалих внаслідок
Чорнобильської катастрофи, та осіб, які мають право на пільги, передбачені
Законом № 796**

осіб

Категорія громадян	станом на 01.01.2015	станом на 01.01.2016	станом на 01.01.2017	станом на 01.01.2018	станом на 01.07.2018
Категорія 1, у тому числі	113 268	108 530	107 595	106 505	106 324
- учасники ліквідації	63 210	59 378	58 584	58 075	57 707
- потерпілі	50 058	49 152	49 011	48 430	48 617
Категорія 2, у тому числі:	181 848	174 208	169 158	164 401	162 034
- учасники ліквідації	125 059	118 731	114 571	111 055	109 164
- потерпілі	56 789	55 477	54 587	53 346	52 870
Категорія 3	448748	437 157	427 125	418 297	413 581
Категорія 4	837111	821 458	809 181	796 934	790 590
Особи, які мають право на пільги за статтею 24 Закону № 796, серія «Г»	1 823	1 774	1 751	1 667	1 612
Всього	1 582 798	1 543 127	1 514 810	1 487 804	1 474 141
Діти, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи	442343	418 777	398 104	377 589	367 971
Громадяни, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій	3 936	3 317	3 066	2 835	2 729
Разом	2 029 077	1 965 221	1 915 980	1 868 228	1 844 841

Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (далі – ЄДАРП) – автоматизований банк даних, створений відповідно до Постанови № 117 для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб, які мають право на пільги за соціальною ознакою згідно із законами України, отримують соціальні стипендії, державну допомогу постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей.

Станом на **01.07.2018** в ЄДАРП обліковується близько **905 тис. осіб**, які мають право на пільги згідно із Законом № 796. Інформацію про таких осіб, станом на початок 2015 – 2018 років, наведено у Додатку 1.

Згідно з даними Додатка 1 загальна чисельність осіб, які мають право на отримання пільг відповідно до Закону № 796, скоротилася на **724,1 тис. осіб**: з 1653,4 (станом на 01.01.2015) до 929,3 тис. осіб (станом на 01.01.2018), в тому числі кількість осіб, віднесених до категорії **1** – на **9,4 тис.**, до категорії **2** – на **19,4 тисячі**.

Слід зазначити, що дані, внесені до ЄДАРП, та дані управлінського обліку осіб, які мають статус осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, мають певні розбіжності.

Розбіжність між загальною чисельністю постраждалих осіб та чисельністю постраждалих осіб, внесених до ЄДАРП, обумовлена тим, що інформація, внесена до ЄДАРП, використовується для проведення щомісячних розрахунків з підприємствами – надавачами послуг за надані ними пільги громадянам з оплати житлово-комунальних послуг, послуг

зв'язку, проїзду у міжміському транспорті. Проте відповідно до Закону № 796 не всі категорії осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, мають такі пільги. Крім цього, особа, постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, може мати право на пільги та компенсації згідно з кількома законами України та користуватися такими пільгами та компенсаціями за вибором. Отже, особа, постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, може бути включена до ЄДАРП як, наприклад, особа з інвалідністю внаслідок війни, яка відповідно користується пільгами за Законом № 796 або іншими законами.

2.1.3. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи з одночасним внесенням змін до Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів», у частині встановлення винятку для зазначеної загальнодержавної цільової програми;

Кабінетові Міністрів України, Мінсоцполітики забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту, проведеного у 2015 році, які залишаються актуальними.

2.2. Оцінка нормативно-правового врегулювання використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

2.2.1. Законодавча база в частині соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, потребує комплексного упорядкування та удосконалення.

Не вирішено питання щодо виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р, згідно з яким зміни, внесені, зокрема, до статей 20, 21, 22, 23 Закону № 796 Законом № 76, визнані неконституційними.

Закон № 796 потребує приведення у відповідність із нормами Сімейного кодексу України у частині застосування терміна «неповнолітні діти», визначення категорій потерпілих дітей, які на сьогодні не є актуальними, а також із нормами Закону № 651 у частині застосування терміна «середня загальноосвітня школа».

Не врегульовано правову колізію між нормами Закону № 796 і Прикінцевими та перехідними положеннями Бюджетного кодексу України щодо визначення розмірів щорічної грошової допомоги, щорічного розміру середньої вартості путівки в Україні. Законом № 796 передбачено визначення розміру таких виплат законом про Державний бюджет України на

відповідний рік, натомість Бюджетним кодексом України надано право Кабінетові Міністрів України встановлювати розміри соціальних виплат.

Кабінетом Міністрів України уповноважено Мінсоцполітики встановлювати розміри грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні та грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2, що є недотриманням вимог Бюджетного кодексу України.

2.2.2. Законодавча база.

Відповідно до статті 9 Закону № 796 зі змінами особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, є:

- 1) **учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС** – громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії та її наслідків;
- 2) **потерпілі від Чорнобильської катастрофи** – громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- 3) **громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків**, в ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт;
- 4) **громадяни, які постраждали від радіоактивного опромінення внаслідок будь-якої аварії**, порушення правил експлуатації обладнання з радіоактивною речовиною, порушення правил зберігання і захоронення радіоактивних речовин, що сталося не з вини потерпілих.

Держава бере на себе відповідальність за завдану шкоду громадянам та зобов'язується відшкодувати її (стаття 13 Закону № 796).

Статтею 14 Закону № 796 для встановлення пільг і компенсацій визначено категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, які наведено в Додатку 2.

У розділі IV Закону № 796 врегульовано питання загальних компенсацій та пільг, що надаються громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї.

Аудитом встановлено, що окремі неузгодженості у нормативно-правовому забезпеченні соціального захисту осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, не усунено протягом тривалого часу.

Зокрема, щодо приведення Закону № 796 у відповідність із нормами Сімейного кодексу України у частині категорій потерпілих дітей, які на сьогодні не є актуальними, та застосування терміна «неповнолітні діти», а також Закону № 651 в частині застосування терміна «середня загальноосвітня школа».

Статтею 9 Закону № 651 визначено різні типи загальноосвітніх навчальних закладів, що забезпечують здобуття загальної середньої

освіти. Термін «середня загальноосвітня школа», що застосовується у Законі № 796, не кореспондується з частиною першою статті 9 Закону № 651, згідно з якою до загальноосвітніх навчальних закладів віднесено заклади, не вказані у пункті 11 частини першої статті 30 Закону № 796.

Норми Закону № 796, зокрема статті 27, де вживається термін «неповнолітні діти», не можуть бути застосовані до потерпілих дітей у віці до чотирнадцяти років, адже відповідно до статті 6 Сімейного кодексу України, який набрав чинності ще у 2004 році, неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Тобто забезпечення безоплатним харчуванням та виплата потерпілим дітям компенсації відповідно до статті 30 Закону № 796 не можуть бути здійснені щодо малолітніх дітей у віці від шести до чотирнадцяти років.

Згідно зі статтями 20, 21, 22, 23 та 30 Закону № 796 розмір щорічної грошової допомоги, щорічний розмір середньої вартості путівки в Україні визначаються законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Разом з тим пунктом 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України встановлено, що норми і положення Закону № 796, зокрема статей 20, 21, 22, 23, 30, 48, застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Крім того, згідно із пунктом 8 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України має право встановлювати розміри соціальних виплат, не визначені законом, в абсолютних сумах у межах бюджетних призначень, встановлених за відповідними бюджетними програмами, до законодавчого врегулювання такого питання.

Водночас відповідно до Порядку № 854 громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює, у разі відмови від отримання санаторно-курортного лікування або відпочинку виплачується грошова компенсація у розмірі середньої вартості путівки в Україні, що встановлюється Кабінетом Міністрів України. Постановою № 838 Кабінетом Міністрів України повноваження щодо визначення середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації замість путівки надано Мінсоцполітики. Кабінетом Міністрів України установлено, що середня вартість путівки для виплати грошової компенсації замість путівки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 1, та дітям, яким установлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, визначається Мінсоцполітики щороку з розрахунку 35 відс. розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого законом на 1 січня відповідного року для осіб, які втратили працездатність. Зазначене не відповідає вимогам Бюджетного кодексу України у частині встановлення розмірів соціальних виплат в абсолютних сумах.

Так, на 2018 рік **Мінсоцполітики** наказом від **20.02.2018 № 257** установило середню вартість путівки для виплати грошової компенсації громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 1, та дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, у сумі **481 гривня**.

Також Кабінет Міністрів України пунктом 9 Порядку № 936 **уповноважив Мінсоцполітики щороку** після прийняття закону про державний бюджет **визначати** з урахуванням Норм харчування і даних Держстату щодо середніх цін на продукти харчування, що склалися у регіонах за попередні три місяці, у розрізі областей та м. Києва **розміри грошової компенсації** за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, віднесених до категорій **1 і 2**.

Так, Мінсоцполітики наказами від 25.01.2017 № 111 та від 23.01.2018 № 75 встановлено розміри грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, віднесеним до категорій 1 і 2, на 2017 рік та на 2018 рік відповідно.

Законом № 76, який набрав чинності з **01.01.2015**, внесено зміни до Закону № 796, згідно з якими **реформовано систему пільг та компенсаційних виплат** громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Рішенням Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України **зміни, внесені, зокрема, Законом № 76 до статей 20, 21, 22, 23 Закону № 796, визнані неконституційними**.

Мінсоцполітики разом із Мінфіном подало Кабінетові Міністрів України **проект експертного висновку** до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (щодо приведення його норм у відповідність до рішення Конституційного Суду України від 17 липня 2018 року № 6-р/2018)», реєстр. № 9016 від 08.08.2018 (далі – законопроект № 9016).

Надання соціальних гарантій постраждалим громадянам, що є метою реалізації законопроекту № 9016, **підтримується Мінсоцполітики** у разі вирішення розробниками питання фінансового забезпечення реалізації та узгодження запропонованих норм із чинним законодавством. Прийняття законопроекту № 9016 **дасть можливість повернути пільги та компенсації постраждалим громадянам, скасовані Законом № 76**.

Мінфін не підтримує законопроект № 9016 та зазначає, що реалізація акта лише в частині надання пільг та компенсацій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, потребуватиме **щорічно (в умовах 2018 року) додатково з державного бюджету понад 8,5 млрд гривень**. Джерела покриття таких видатків розробниками **не визначені**.

До видатків, що здійснюються з державного бюджету, відповідно до підпункту «б» пункту 9 статті 87 **Бюджетного кодексу України** належать

видатки, зокрема, на програми соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Фінансування витрат, пов'язаних з реалізацією Закону № 796, згідно зі статтею 63 цього Закону здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

2.2.3. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

з метою відновлення прав громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечити виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р, відповідно до якого зміни, внесені Законом № 76 до Закону № 796, зокрема до статей 20, 21, 22, 23, визнані неконституційними;

подати на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо приведення Закону № 796 у відповідність із нормами Сімейного кодексу України (щодо визначення вікових ознак належності дітей до потерпілих від Чорнобильської катастрофи), Закону № 651 (щодо переліку загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких мають право на безоплатне харчування та грошову компенсацію); актуалізувати категорії потерпілих дітей;

усунути правову колізію між нормами Закону № 796 і Прикінцевими та перехідними положеннями Бюджетного кодексу України щодо визначення на відповідний рік розмірів щорічної грошової допомоги та середньої вартості путівки;

дотримуватися вимог Бюджетного кодексу України при визначенні розмірів грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні та грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, віднесеним до категорій 1 і 2.

2.3. Оцінка фінансового забезпечення використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

2.3.1. Затверджений у законах про державний бюджет на 2017 та 2018 роки обсяг бюджетних призначень загального фонду був недостатнім для забезпечення повного виконання вимог Закону № 796.

Під час розгляду Мінфіном бюджетного запиту Мінсоцполітики не враховувалась реальна потреба у коштах державного бюджету, що не дало змоги забезпечити громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, виплатами грошових компенсацій та допомог відповідно до вимог Закону № 796.

Кредиторська заборгованість на кінець 2017 року за КПКВК 2501200 із виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що досліджувались, становила 179263,6 тис. грн, з неї прострочена – 26221,0 тис. гривень.

Залишки невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року за КПКВК 2501200 із виплат цих компенсацій та допомог становили **15152,6 тис. грн, що є неефективним управлінням коштами загального фонду державного бюджету.**

2.3.2. Виявлений стан справ.

Згідно з бюджетним запитом Мінсоцполітики повна потреба для забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, за КПКВК 2501200 у **2017 році** становила **3793793 тис. грн**, з них за КЕКВ 2710 – **2658644,8 тис. грн**, у тому числі на виплату компенсацій та допомог – **2615097,4 тис. грн (або 68,9 відс)**, а саме на:

виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів та поштових витрат, – **14316,3 тис. грн**;

виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, поштових витрат та погашення очікуваної кредиторської заборгованості станом на 01.01.2018 – **2460836,8 тис. грн**;

виплату компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та погашення очікуваної кредиторської заборгованості станом на 01.01.2018 – **96303,5 тис. грн**;

виплату компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю (14986,9 тис. грн), щорічної допомоги на оздоровлення (28032,1 тис. грн.) та поштових витрат (437,9 тис. грн) – **43456,9 тис. грн**;

виплату грошової компенсації замість путівки та поштових витрат – **183,9 тис. гривень**.

У **2018 році повна потреба** становить **4131166,6 тис. грн**, з них за КЕКВ 2710 – **2753289,2 тис. грн**, у тому числі на виплату компенсацій та допомог – **2653351,9 тис. грн (64,2 відс.)**, а саме на:

виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та поштових витрат – **30959,2 тис. грн**;

виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, поштових витрат та погашення очікуваної кредиторської заборгованості станом на 01.01.2019 – **2483093,4 тис. грн**;

виплату компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та погашення очікуваної кредиторської заборгованості станом на 01.01.2019 – **96575,8 тис. грн**;

виплату компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю (14948,7 тис. грн), щорічної допомоги на оздоровлення (27014,9 тис. грн.) та поштових витрат – (129,1 тис. грн) – **42092,7 тис. грн**; виплату грошової компенсації замість

путівки та поштових витрат – **630,8 тис. гривень.**

Граничним обсягом видатків, розподіленим Мінсоцполітики на 2017 – 2018 роки, за КПКВК 2501200 щорічно було передбачено **1919662,5 тис. грн**, з них на виплату компенсацій та допомог у 2017 році – **1031050,4 тис. грн, 39,4 відс. повної потреби** на виплату компенсацій та допомог (2615097,4 тис. грн), у 2018 році – **1009332,8 тис. грн, або 38 відс. такої потреби** (2653351,9 тис. гривень).

Отже, в цілому потреба в коштах державного бюджету за бюджетною програмою КПКВК 2501200 на забезпечення соціального захисту громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, у 2017 році була задоволена на **50,6 відс.**, у 2018 році – на **46,5 відсотка**. Обсяг коштів на виплату компенсацій та допомог, який не було забезпечено граничним обсягом, становив **1584047 тис. грн та 1644019,1 тис. грн** відповідно.

Законом України від 21.12.2016 № 1801 «Про Державний бюджет України на 2017 рік» Мінсоцполітики за КПКВК 2501200 затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі **1919662,5 тис. грн (50,6 відс. повної потреби)**, з них на виплату компенсацій та допомог, що досліджувалися, – **1024880,6 тис. грн**, а саме на:

виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та поштових витрат – **41301,4 тис. грн;**

виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, поштових витрат та погашення кредиторської заборгованості станом на 01.01.2017 – **943603,8 тис. грн;**

виплату компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, – **2005,3 тис. грн;**

виплату компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, щорічної допомоги на оздоровлення та поштових витрат – **37970,1 тис. гривень.**

Таким чином, у 2017 році затверджений обсяг бюджетних призначень загального фонду за КПКВК 2501200 (**1919662,5 тис. грн**) був недостатнім для забезпечення виконання вимог **Закону № 796.**

Розподіл доведеного обсягу видатків протягом року Мінсоцполітики здійснювався з урахуванням пріоритетності напрямів використання коштів у межах КПКВК 2501200 (зменшення обсягів за одним напрямом та збільшення за іншим). Зокрема, максимально враховані видатки, необхідні для забезпечення виплати грошової компенсації за продукти харчування громадянам, віднесеним до категорій 1 та 2, грошової компенсації на потерпілих дітей, доплати за роботу у зоні відчуження, оплати щорічної та додаткової відпусток тощо.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від **22.11.2017 № 828-р** в межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік у загальному фонді державного бюджету, перерозподілено видатки державного бюджету, зокрема шляхом **збільшення**

обсягу видатків споживання за КПКВК 2501200 на 152610,6 тис. грн (9003,3 тис. грн планувалося спрямувати департаментам соціального захисту населення Волинської та Рівненської облдержадміністрацій на виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладах; 6492,3 тис. грн – департаменту соціального захисту Київської облдержадміністрації для своєчасного проведення виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи).

Отже, у 2017 році затверджений обсяг видатків з урахуванням змін на забезпечення соціального захисту громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, за КПКВК 2501200 становив **2072273,1 тис. грн (54,6 відс. повної потреби (3793793 тис. грн))**, з них за КЕКВ 2710 – 1106012,9 тис. грн, у тому числі на **виплату компенсацій та допомог, що досліджувалися, –1073163 тис. гривень**.

Законом України від 07.12.2017 № 2246 «Про Державний бюджет України на 2018 рік» **Мінсоцполітики** за КПКВК 2501200 бюджетні призначення за загальним фондом затверджено в обсязі **1919662,5 тис. грн, (46,5 відс. обсягу повної потреби, обрахованої до проекту державного бюджету (4131166,6 тис. гривень))**.

Таким чином, у 2018 році, як і у 2017 році, затверджені обсяги бюджетних призначень загального фонду **повною мірою не забезпечують виконання вимог Закону № 796**.

На 01.01.2018 використаний обсяг видатків за КПКВК 2501200 становив **2045982,3 тис. грн** (з них за КЕКВ 2710 – 1104629,9 тис. грн), у тому числі на **виплату компенсацій та допомог, що досліджувалися, – 1061828,6 тис. грн** (виплата грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та поштових витрат – **77969,7 тис. грн**; виплата грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, поштових витрат та погашення кредиторської заборгованості станом на 01.01.2017 – **946323,9 тис. грн**; виплата компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, – **2005,3 тис. грн**; виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, щорічної допомоги на оздоровлення та поштових витрат – **35529,7 тис. грн.**), або 99,8 відс. обсягу відкритих асигнувань, спрямованих на виплату компенсацій та допомог.

Отже, у 2017 році із загального обсягу використаних коштів за КПКВК 2501200 виплати компенсацій та допомог становили **51,9 відсотка**.

Залишки невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року за КПКВК 2501200 становили **26290,8 тис. грн** (з них за КЕКВ 2710 – 1383,0 тис. грн), у тому числі із **виплат компенсацій та допомог, що досліджувалися, – 1152,6 тис. грн** (виплата грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та поштових витрат –

325 тис. грн; виплата грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, поштових витрат та погашення кредиторської заборгованості станом на 01.01.2017 – **392,1 тис. грн;** виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, щорічної допомоги на оздоровлення та поштових витрат – **435,5 тис. грн.**), що є **неефективним управлінням коштами загального фонду державного бюджету.**

Довідково: За інформацією Мінсоцполітики, основними причинами невикористання коштів, зокрема, були: природне зменшення отримувачів; зміна контингенту громадян цієї пільгової категорії, постійна міграція пільгової категорії громадян; зміни підстав нарахування компенсації, відсутність звернень і несвоєчасність проходження перекомісії із підтвердження групи інвалідності тощо.

Кредиторська заборгованість за даними звіту «7 ВК» на кінець 2017 року становила **216187,8 тис. грн,** з них із **виплати компенсацій та допомог, що досліджувалися, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи – 179263,6 тис. грн,** з неї прострочена – **26221,0 тис. грн,** у т. ч.:

виплати грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та поштових витрат – **79,6 тис. грн;**

виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, – **75557,1 тис. грн,** з неї прострочена – **23209,1 тис. грн;**

виплати компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та погашення заборгованості на 01.01.2018 – **100099,4 тис. грн;**

виплати компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та щорічної допомоги на оздоровлення – **3527,5 тис. грн,** з неї прострочена – **3011,9 тис. гривень.**

Прострочена кредиторська заборгованість виникла згідно з позовами громадян щодо розмірів виплати компенсацій та допомог на підставі прийнятих органами соціального захисту до виконання рішень судових органів.

На 01.07.2018 кредиторська заборгованість за КПКВК 2501200 становила **234831,1 тис. грн,** з них на **виплату компенсацій та допомог, що досліджувалися, – 184759,4 тис. грн** (в тому числі з виплати компенсації за втрачене майно – **102010,6 тис. грн,** або **55,2 відс.**), з неї прострочена – **26092,5 тис. гривень.**

При складанні звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 у 2017 році Мінсоцполітики в окремих випадках **не забезпечено** правильності розрахунків і достовірності результативних показників, підтвердження їх офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю.

Станом на 01.10.2018 за КПКВК 2501200 використано коштів у загальній сумі **1352542,4 тис. грн**, з них КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» – 2124,7 тис. грн, КЕКВ 2710 «Виплата пенсій і допомоги» – 789905,6 тис. гривень.

2.3.3. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

віднайти можливість передбачити необхідний обсяг видатків за КПКВК 2501200 відповідно до пропозицій, наданих Мінсоцполітики при формуванні проекту закону про державний бюджет, обрахованих згідно з вимогами Закону № 796.

Мінсоцполітики забезпечити:

обґрунтоване планування та визначення об'єктивної потреби органів соціального захисту населення за КПКВК 2501200, зокрема у видатках на виплату компенсацій та допомог громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, та ефективного використання таких коштів;

дотримання бюджетного законодавства при внесенні даних до звітів про виконання паспорта бюджетної програми.

2.4. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування

2.4.1. Мінсоцполітики як головним розпорядником за рахунок коштів державного бюджету за КПКВК 2501200 виплачено у 2017 році 273673 особам грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у I півріччі 2018 року – 267895 особам. На виплату такої грошової компенсації у 2017 році затверджено бюджетних призначень у сумі 940357 тис. грн, у 2018 році – 900235 тис. грн, фактично виплачено 946323,9 тис. грн та 457399,7 тис. грн відповідно.

Законодавчо встановлені права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, як і раніше, обмежувалися в частині визначення розмірів грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування.

У порушення пункту 9 Порядку № 936 розміри грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що належать до категорій 1 і 2, останні три роки не змінювались.

Мінсоцполітики розмір грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на 2017 та 2018 роки визначено на рівні розмірів, встановлених у 2015 році. Враховуючи зростання цін протягом останніх років, розміри цієї компенсації залежно від категорії осіб були у 2,6 та 2,9 раза меншими порівняно із розмірами, розрахованими згідно з вимогами Закону № 796, що призвело до недотримання Норм забезпечення, які не переглядались вже більше 26 років.

Встановлено, що жодним чинним нормативно-правовим актом не визначено строків та періодичності виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Планування видатків на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування здійснювалося не з врахуванням фактичної потреби осіб, які мають право на отримання грошової компенсації, а виходячи з фактично виділеного для проведення цих виплат обсягу фінансування на 2017 та 2018 роки.

2.4.2. Законодавча база.

Відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 постраждалим громадянам, віднесеним до категорій 1 і 2, встановлені гарантовані державою компенсації та пільги, зокрема:

✓ **особам, віднесеним до категорії 1, компенсується 50 процентів вартості продуктів харчування за медичними нормами, встановлюваними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;**

✓ **особам, віднесеним до категорії 2, компенсується 25 процентів вартості продуктів харчування за фізіологічними нормами, встановлюваними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.**

Згідно з пунктом 9 Порядку № 936 Мінсоцполітики у місячний строк після прийняття закону про державний бюджет на відповідний рік **визначає з урахуванням розроблених МОЗ Норм харчування, затверджених Постановою № 258, і даних Держстату щодо середніх цін на продукти харчування, що склалися в регіонах за попередні три місяці, в розрізі областей та м. Києва розміри грошової компенсації вартості продуктів харчування відповідно до Закону № 936 для громадян, що належать до категорій 1 і 2.**

Постановою № 258 надано Мінсоцполітики право визначати, виходячи із розроблених МОЗ Норм харчування і середніх цін на продукти харчування, що склалися у регіоні, **розміри грошової компенсації вартості продуктів харчування, встановлені Законом № 796, зокрема, для громадян, віднесених до 1 і 2 категорій, якими передбачено забезпечення громадян старше 18 років, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, понад 30 видами продуктів харчування на місяць. Слід відмітити, що зазначені Норми харчування не змінювалися з 1992 року.**

2.4.3. Виявлений стан справ.

Розміри грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, віднесеним до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, востаннє змінювалися у жовтні 2015 році.

Мінсоцполітики при підготовці наказів № 111 та № 75 **визначало розмір грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2, на 2017 та 2018 роки, виходячи з розмірів,**

встановлених на 2015 рік, без урахування даних Держстату щодо середніх цін на продукти харчування, що склалися у регіонах за попередні три місяці, а саме **жовтень-грудень 2016 року та жовтень-грудень 2017 року**.

У 2017 році розмір грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування постраждалим громадянам, віднесеним до категорії 1, відповідно до Закону № 796 (з урахуванням даних Держстату щодо середніх цін на продукти харчування, що склалися за попередні три місяці (жовтень-грудень попереднього року)) в розрізі територіальних одиниць коливався від **1177 грн** (м. Київ) до **1014,1 грн** (Хмельницька область), категорії 2 – від **588,75 грн** (м. Київ) до **507,05 грн** (Хмельницька область), у 2018 році – категорії 1 – від **1339,9 грн** (м. Київ) до **1127 грн** (Рівненська область), категорії 2 – від **669,65 грн** (м. Київ) до **563,5 грн** (Рівненська область).

Натомість у 2017 та 2018 роках компенсаційні виплати згідно з наказами № 111 та № 75 становили від **456 грн** (м. Київ) до **391,8 грн** (Хмельницька область) громадянам категорії 1, від **228 грн** (м. Київ) до **195,9 грн** (Хмельницька область) категорії 2, тобто **менше у 2,6 та 2,9 рази** порівняно із розмірами, які мали бути визнані відповідно до Закону № 796. Отже, у 2017 році одна постраждала особа, віднесена до категорії 1, у середньому щомісяця **недоотримувала 640,2 грн**, категорії 2 – **320,1 грн такої компенсації**.

За даними Мінсоцполітики, у **2017 році** повна потреба для виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування відповідно до Закону № 796 становила **2295130,3 тис. грн**, у **2018 році** – **2598442,8 тис. гривень**.

➤ Аудитом встановлено, що у **2017 році** органами соціального захисту населення **проведено виплат грошової компенсації** за пільгове забезпечення продуктами харчування на загальну суму **946323,9 тис. грн**; у січні–червні 2018 року – на загальну суму **457399,7 тис. гривень**.

При підготовці бюджетного запиту на **виплату грошової компенсації** за пільгове забезпечення продуктами харчування передбачались видатки:

- на **2017 рік 276839 постраждалим громадянам** у сумі **2438561 тис. грн**, на оплату витрат на поштові операції – 22205,8 тис. грн, погашення кредиторської заборгованості – 70 тис. гривень. Середньомісячний розмір грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на одного одержувача – **734 гривні**;

- на **2018 рік 272916 постраждалим громадянам** у сумі **2475228,7 тис. грн**, на оплату витрат на поштові операції – 7322,2 тис. грн, погашення кредиторської заборгованості – 542,5 тис. гривень. Середньомісячний розмір грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на одного одержувача – **755,8 гривні**.

За розрахунками Мінсоцполітики, повна потреба для проведення виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування у 2017 році становила **2438,6 млн грн**, при цьому в середньому розмір такої виплати мав би становити для громадян, віднесених до категорії 1

(50 відс.), – **1049,3 грн**, категорії 2 (25 відс.) – **528,7 гривні**. У 2018 році повна потреба обрахована у сумі **2475,2 млн грн**, середній розмір такої виплати для громадян, віднесених до категорії 1 (50 відс.), – **1071,5 грн**, категорії 2 (25 відс.) – **566,4 гривні**.

Згідно із паспортами бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2017, 2018 роки обсяги бюджетних призначень становили:

- **на 2017 рік** на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, передбачалося здійснювати видатки у сумі **940352,2 тис. грн** (в обсязі, що і обрахована уточнена потреба).

Слід відмітити, що під час визначення обсягів видатків бюджету на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, **не враховано об'єктивної (повної) потреби в коштах у сумі 1476356,1 тис. грн**, тобто повна потреба у коштах на виплату грошової компенсації забезпечена граничним обсягом видатків **лише на 39,5 відсотка**.

Згідно з паспортом у редакції від **22.12.2017** бюджетні призначення за цим напрямом були **збільшені на 4,8 тис. грн** і становили **940357 тис. гривень**;

- **на 2018 рік** на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, – **900235 тис. грн**, що на **47414,3 тис. грн** менше від уточненої потреби (**95 відсотків такої потреби**).

Отже, у 2018 році, як і в попередньому, під час визначення обсягів видатків бюджету на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування **не було враховано об'єктивної (повної) потреби в коштах у сумі 1574993,7 тис. грн**, тобто повна потреба у коштах на виплату грошової компенсації забезпечена граничним обсягом видатків **лише на 38 відсотків**.

Передбачений граничний обсяг видатків на 2017 та 2018 роки не дав можливості підвищити середньомісячний розмір грошової компенсації вартості продуктів харчування.

Згідно з даними звіту про виконання паспорта бюджетної програми станом на 1 січня 2018 року за КПКВК 2501200 касові видатки на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, становили **943318,4 тис. грн**, що більше затверджених паспортом **на 2961,4 тис. гривень**.

Результативні показники щодо виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування, такі:

кількість громадян, що отримали грошову компенсацію за пільгове забезпечення продуктами харчування (показник продукту) – **273673 особи**, що **на 3581 особу менше** від кількості, затвердженої у паспорті від 22.12.2017;

середньомісячний розмір грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування (показник ефективності) – **287,2 грн**, що на **4,6 грн більше** розміру, затвердженого у паспорті зі змінами від 22.12.2017.

Довідково. Кількість отримувачів компенсації, середній розмір компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на одного отримувача в місяць встановлено по факту;

рівень забезпечення отримувачів грошовою компенсацією за пільгове забезпечення продуктами харчування (показник якості) – **100 відсотків**.

Аудитом встановлено, що за даними управлінського обліку рівень забезпечення у 2017 році отримувачів грошовою компенсацією за пільгове забезпечення продуктами харчування – **98,7 відс.**, що свідчить про **недостовірність результативних показників наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200**.

Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів у **2017 році не забезпечено** правильності розрахунків і достовірності окремих результативних показників, наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200, та підтвердження їх офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, що є **недотриманням вимог статей 20, 22 Бюджетного кодексу України** та наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми».

Мінсоцполітики згідно з даними звіту «7 ВК» на виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування протягом 2017 року **спрямовано 946716 тис. грн, фактично виплачено 946323,9 тис. гривень**. На 01.07.2018 за рахунок коштів державного бюджету органами соціального захисту населення виплачено **457399,7 тис. грн**, що становило майже 96,9 відс. обсягу відкритих асигнувань. **Кредиторська заборгованість на 01.07.2018** за виплатами грошової компенсації – **75958,3 тис. грн**, з неї прострочена – **23005,7 тис. гривень**.

Грошова компенсація за пільгове забезпечення продуктами харчування у середньому протягом 2017 року **виплачувалося 273673 особам**, протягом I півріччя 2018 року – **267895 особам**.

➤ **Внаслідок невідповідності встановлених розмірів виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування вимогам Закону № 796 виникла правова колізія, яка призводила до звернень громадян до судів, які, як правило, приймали рішення на користь позивачів.**

Мінсоцполітики на запит контрольної групи (за даними структурних підрозділів соціального захисту населення) надало інформацію, що у судах різних інстанцій на розгляді знаходяться **45 позовів громадян**, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорій 1 та 2, з якими вони звернулися з 01.01.2015 по 01.09.2018 щодо виплати грошової компенсації вартості продуктів харчування, на загальну суму **444,7 тис. гривень**. Кількість судових рішень, **прийнятих на користь**

громадян, що не підлягають оскарженню, – **22**, сума, що підлягає виплаті – 236 тис. грн (у Чернігівській області – 88,8 тис. грн, Харківській – 72,7 тис. грн, Львівській – 65,8 тис. грн, Кіровоградській – 5,5 тис. грн, Волинській області – 3,3 тис. гривень). Також прийнято 8 судових рішень **про відмову у задоволенні позовних вимог громадян**, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорій 1 та 2.

Довідково. За інформацією Мінсоцполітики, бюджетні призначення на забезпечення виконання судових рішень за програмами соціального захисту у державному бюджеті протягом 2010–2018 років Мінсоцполітики не передбачалися, видатки на зазначені цілі не затверджувалися у кошторисах розпорядників бюджетних коштів та у відповідних паспортах бюджетних програм. Судові рішення про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, виконуються відповідно до Закону України від 05.06.2012 № 4901 «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» в порядку черговості та в межах коштів, передбачених на такі цілі ДКСУ в державному бюджеті.

➤ Аудитом, проведеним в окремих органах соціального захисту населення, встановлено **ряд недоліків** при використанні коштів, передбачених у 2017 році на виплату грошової компенсації вартості продуктів харчування, що **негативно позначилось на своєчасності та повноті отримання постраждалими зазначених виплат.**

У порушення вимог абзацу третього пункту 3 Порядку № 936 УПСЗН Овруцької РДА Житомирської області призначено, нараховано та виплачено грошову компенсацію за пільгове забезпечення продуктами харчування 6 особам на загальну суму 2,1 тис. грн, в тому числі у 2017 році – 1,4 тис. грн, у 2018 році (станом на 01.10.2018) – 0,8 тис. гривень.

В УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області виявлено ряд організаційних недоліків. Протягом 2017 року цим управлінням виплати компенсацій за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, що належать до категорій 1 та 2, здійснювались **із затримкою на 1-3 місяці.**

Детальна інформація щодо виявлених в органах соціального захисту населення порушень наведена в Додатку 3 до Звіту.

2.4.4. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

при формуванні проекту Державного бюджету України віднайти можливість забезпечити виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, виходячи із затверджених Норм харчування та актуальних середніх цін на продукти харчування відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936.

Мінсоцполітики забезпечити:

подання Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо збільшення обсягів коштів за КПКВК 2501200 для підвищення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796 та пункту 9 Порядку № 936;

контроль за дотриманням органами соціального захисту населення вимог Порядку № 936 щодо нарахування та своєчасної виплати грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування.

2.5. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на виплату компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, компенсації сім'ям у зв'язку із втратою годувальника, а також щорічної допомоги на оздоровлення

2.5.1. Визначені постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 562 фіксовані розміри виплат щорічної допомоги на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не переглядались більше 13 років (з 2005 року), на сьогодні є мізерними (від 75 грн до 120 грн залежно від категорії постраждалих громадян) і фактично унеможливають оздоровлення. Це погіршило рівень соціального забезпечення окремих категорій постраждалих громадян та призводить до виникнення соціальної напруги у суспільстві.

У 2017 році за рахунок коштів загального фонду державного бюджету органами соціального захисту населення виплачено одноразову компенсацію 2555 особам на загальну суму 8931,8 тис. грн; щорічну допомогу на оздоровлення 268893 особам на загальну суму 26452,6 тис. гривень. Станом на 01.07.2018 виплачено одноразової компенсації 1202 особам на загальну суму 4003,7 тис. грн; щорічної допомоги – 137738 особам на загальну суму 13875,4 тис. гривень.

2.5.2. Законодавча база.

Відповідно до статті 48 Закону № 796 (із змінами) **одноразова компенсація** виплачується **учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які стали особами з інвалідністю внаслідок Чорнобильської катастрофи**, учасникам ліквідації наслідків інших ядерних аварій, особам, які брали участь у ядерних випробуваннях, військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, **які стали особами з інвалідністю внаслідок відповідних ядерних аварій та випробувань**, участі у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, дружинам (чоловікам), якщо та (той) не одружилися вдруге, померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, участю у ліквідації наслідків інших ядерних аварій, в ядерних випробуваннях, військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, **сім'ям, які втратили годувальника, та батькам померлого** із числа осіб, віднесених до учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітям з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою.

Щорічна допомога на оздоровлення виплачується громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, **які брали участь у ліквідації наслідків інших ядерних аварій, в ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, і постраждалим за інших обставин від радіаційного опромінення не з власної вини, віднесеним до категорії 1, учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, інших ядерних аварій, громадянам, які брали участь в ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, і постраждалим за інших обставин від радіаційного опромінення не з власної вини, віднесеним до категорії 2 або 3, дітям з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, кожній дитині, яка втратила одного з батьків внаслідок Чорнобильської катастрофи, та евакуйованим із зони відчуження у 1986 році.**

Компенсація та допомога, передбачені цією статтею, виплачуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Постановою № 760 затверджено Порядок виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї (далі – одноразова компенсація), та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян (далі – щорічна допомога).

Виплата одноразової компенсації здійснюється за єдиною заявою, форму якої визначено постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1146 «Про вдосконалення механізму надання соціальної допомоги», поданою заінтересованою особою протягом шести місяців з дати встановлення інвалідності або смерті годувальника.

Одноразова компенсація виплачується у розмірах, установлених Постановою № 285, а саме: особам з інвалідністю I групи – **379,3 грн**; II групи – **284,4 грн**; III групи – **189,6 грн**; дітям з інвалідністю – **1264,0 грн**; сім'ям, які втратили годувальника – **7586,0 грн**; батькам померлого – **3792,0 гривні**.

Щорічна допомога виплачується у розмірах, установлених Постановою № 562, а саме: особам з інвалідністю I і II груп – **120 грн**; учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 2 категорії – **100 грн**; інвалідам III групи та дітям з інвалідністю – **90 грн**; учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 3 категорії, кожній дитині, яка втратила внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків, та евакуйованим із зони відчуження у 1986 році, включаючи дітей, – **75 гривень**.

2.5.3. Виявлений стан справ.

Розмір допомоги на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, є мізерним. Так, особам з інвалідністю I

і II груп (**120 грн**) був меншим майже у 13-14 разів; учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС категорії 2 (**100 грн**) – у 16-17 разів; особам з інвалідністю III групи та дітям з інвалідністю (**90 грн**) – у 17-19 разів; учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС категорії 3, дітям, які втратили внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків, та евакуйованим із зони відчуження у 1986 році (**75 грн**), – у 20-23 рази відповідно від розміру прожиткового мінімуму на початок 2017 та 2018 років.

Отже, встановлені розміри допомоги на оздоровлення фактично унеможливають проведення оздоровлення зазначених вище осіб.

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики на 2017 рік у межах КПКВК 2501200 за напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення, та інших ядерних аварій та випробувань і у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **56864,8 тис. грн**, з них на виплату одноразової компенсації – **14986,9 тис. грн**; виплату щорічної допомоги – **28032,1 тис. грн**; оплату поштових витрат – **437,9 тис. гривень**.

Згідно з кількісними показниками бюджетного запиту Мінсоцполітики на 2017 рік, повна потреба у коштах державного бюджету на виплату одноразової компенсації і щорічної допомоги була забезпечена граничним обсягом видатків на **100 відсотків**.

Відповідно до уточненої потреби за напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» обсяг уточнених видатків становив на:

виплату одноразової компенсації – **14991,5 тис. грн**, що на **4,6 тис. грн більше, ніж обсяг потреби, зазначений у бюджетному запиті**;

виплату щорічної допомоги – **27803,1 тис. грн**, що на **229,0 тис. грн менше, ніж обсяг потреби, зазначений у бюджетному запиті**.

Згідно з паспортом Мінсоцполітики на 2017 рік і розрахунками, в межах КПКВК 2501200 за напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **51524 тис. грн**, з них на виплату одноразової компенсації – **13208 тис. грн**, (**88,1 відс. уточненої потреби**); виплату щорічної допомоги – **24586,7 тис. грн** (**88,4 відс. уточненої потреби**).

Відповідно до уточненої потреби на 2017 рік контингент отримувачів одноразової компенсації загалом зменшився на **107 осіб**, щорічної допомоги на **3155 осіб** від кількості громадян, зазначених у бюджетному запиті. Обсяг видатків на виплату одноразової компенсації збільшився на **4,6 тис. грн**, а щорічної допомоги зменшився на **229 тис. гривень**.

Згідно з паспортом бюджетної програми контингент отримувачів одноразової компенсації загалом зменшився на **235 осіб**, щорічної допомоги на **32164 особи**, що становить **4,6 і 11,3 відс. кількості**

громадян, зазначених в уточненій потребі. Обсяг видатків на виплату одноразової компенсації і щорічної допомоги зменшився на **1783,5 тис. грн та 3216,4 тис. грн**, (11,9 і 11,6 відс. відповідно).

Отже, Мінсоцполітики затверджено органам соціального захисту населення в регіонах обсяги видатків на виплату одноразової компенсації і щорічної допомоги на **1783,5 тис. грн і 3216,4 тис. грн** менше, ніж обрахована уточнена потреба **відповідно**.

Це зумовлено тим, що доведені розписом асигнувань державного бюджету України на 2017 рік обсяги видатків не відповідали потребі Мінсоцполітики, обрахованій при формуванні бюджетного запиту. Розподіл доведеного обсягу видатків протягом року здійснювався Мінсоцполітики з урахуванням пріоритетності напрямів використання коштів у межах КПКВК 2501200 (зменшення обсягів за одним напрямом та збільшення за іншим).

Відповідно до паспорта на 2017 рік у межах КПКВК 2501200 за зазначеним напрямом передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **49780,9 тис. грн**, з них на: виплату одноразової компенсації – **11464,9 тис. грн (76,5 відс. уточненої потреби)**; виплату щорічної допомоги – **24586,7 тис. грн (88,4 відс. уточненої потреби)**; оплату поштових витрат – **175,4 тис. грн, (100 відс. уточненої потреби)**.

Внаслідок внесення змін загальний обсяг бюджетних призначень порівняно з уточненою потребою на виплату одноразової компенсації зменшився на **3526,6 тис. грн**, щорічної допомоги – на **3216,4 тис. гривень**.

Станом на 01.01.2018 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету органами соціального захисту населення виплачено:

- одноразової компенсації 298 особам з інвалідністю I групи, 689 особам з інвалідністю II групи, 295 особам з інвалідністю III групи, 1098 сім'ям, які втратили годувальника, 41 батькам померлого, 134 дітям з інвалідністю на загальну суму **8931,8 тис грн**, що становило **98,2 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – **9097,4 тис. гривень**;

- щорічної допомоги 64234 особам з інвалідністю I і II груп, 41836 особам з інвалідністю III групи, 2354 дітям з інвалідністю, 125903 учасникам ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС II і III категорії, 531 дитині, яка втратила внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків, 34035 евакуйованим із зони відчуження у 1996 році, включаючи дітей, на загальну суму **26452,6 тис грн**, що становило **99 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – **26721,8 тис. гривень**.

Також за рахунок коштів загального фонду державного бюджету органами соціального захисту населення оплачено поштових витрат на загальну суму **145,3 тис грн**, що становило **99,5 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – **146 тис. гривень**.

Кількість громадян, які отримали одноразову компенсацію, становила 2555 осіб (50,6 відс.), або на 2497 осіб менше від **прогнозованої кількості**, зазначеної в уточненій потребі (5052 особам). **Кількість громадян, які отримали щорічну допомогу на оздоровлення**, становила

268893 особи (94,6 відс), або на 15378 осіб менше від кількості, зазначеної в уточненій потребі (284271 особа).

Аудитом встановлено **недостовірність результативних показників, наведених у звіті** про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 станом на 01.01.2018. Так, **відповідно до звіту** про виконання паспорта, рівень забезпечення громадян **одноразовою компенсацією** при встановленні інвалідності та втраті годувальника, **щорічною допомогою** на оздоровлення (показник якості) становив **100 відсотків**.

Разом з тим, зазначений показник не відображає фактичного рівня забезпечення у розрізі кожної з цих виплат, є неконкретним (включає різний контингент отримувачів як одноразової компенсації, так і щорічної допомоги) і незрозумілим (є показником забезпечення нарахування та фінансування виплат чи фактичних виплат громадянам). При цьому, враховуючи наявність кредиторської заборгованості на кінець 2017 року за цими виплатами, в тому числі простроченої, стовідсоткове забезпечення постраждалих такими **виплатами** не є можливим. Також звіт «7 ВК» не передбачає даних щодо **кількості осіб, які звернулися для отримання компенсацій та допомог**, що не дає можливості точно визначити рівень їх забезпечення виплатами. Отже, показники якості паспорта за КПКВК 2501200 щодо виплат компенсацій та допомог потребують уточнення та розмежування за видами цих виплат, а звіт «7 ВК» – удосконалення для більш точного визначення показників продукту та якості.

Зважаючи на показники продукту Звіту про виконання паспорта, рівень забезпечення громадян одноразовою компенсацією становить 55,7 відс., щорічною допомогою на оздоровлення – 106,7 відсотка. Враховуючи кількість прийнятих заяв органами соціального захисту населення та наявність кредиторської заборгованості, рівень забезпечення громадян одноразовою компенсацією становить 95 відс., щорічною допомогою на оздоровлення – 90,8 відсотка.

Згідно з поясненнями Мінсоцполітики, при розрахунку показника якості використовувалася інформація органів соціального захисту населення щодо кількості громадян, які звернулися для отримання компенсацій та допомог, тобто виплатами забезпечено 100 відсотків громадян, які звернулися до органів соціального захисту.

У 2017 році Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів не забезпечено правильності розрахунків і достовірності результативних показників, наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200, та підтвердження їх офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, що є **недотримання вимог статей 20, 22 Бюджетного кодексу України** та наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми».

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики **на 2018 рік** у межах КПКВК 2501200 за напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян,

які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **51570,3 тис. грн**, у тому числі на виплату одноразової компенсації – **5227,7 тис. грн**; виплату щорічної допомоги – **27014,9 тис. гривень**.

Згідно з кількісними показниками бюджетного запиту Мінсоцполітики та розрахунками потреби, наданими органами соціального захисту **на 2018 рік**, повна потреба у коштах державного бюджету на виплату одноразової компенсації становить **14948,7 тис. грн**, щорічної допомоги – **27014,9 тис. грн**, поштових витрат – **129,1 тис. гривень**. Граничним обсягом видатків, розподіленим Мінсоцполітики (на час складання бюджетного запиту), передбачено на виплату одноразової компенсації **5227,7 тис. грн**, щорічної допомоги – **27014,9 тис. грн**, тобто загальна потреба у коштах державного бюджету на виплату одноразової компенсації **задоволена на 35 відсотків**.

Таким чином, Мінсоцполітики під час визначення обсягів видатків бюджету на виплату одноразової компенсації не забезпечило граничним обсягом і не врахувало повною мірою потребу в коштах органів соціального захисту населення у сумі **9721,0 тис. гривень**.

Відповідно до уточненої потреби за напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» обсяг уточнених видатків становив на виплату одноразової компенсації – **13538,6 тис. грн**, що на **8310,9 тис. грн більше**, ніж обсяг, зазначений у бюджетному запиті; виплату щорічної допомоги – **27047,2 тис. грн**, що на **32,3 тис. грн більше**, ніж обсяг, зазначений у бюджетному запиті.

Згідно з паспортом Мінсоцполітики на 2018 рік у межах КПКВК 2501200 за зазначеним напрямом передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **1002038,9 тис. грн**, з них на виплату одноразової компенсації – **9716,3 тис. грн (71,8 відс. уточненої потреби)**; виплату щорічної допомоги – **27047,2 тис. грн (100 відс. уточненої потреби)**. Отже, Мінсоцполітики при складанні паспорта бюджетної програми на 2018 рік не враховано і не забезпечено повної потреби органів соціального захисту населення у видатках на виплату одноразової компенсації у сумі **3822,3 тис. гривень**.

На 01.07.2018 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету на виплату одноразової компенсації органами соціального захисту населення використано коштів у загальній сумі **4003,7 тис. грн** (133 особам з інвалідністю I групи, 365 особам з інвалідністю II групи, 153 інвалідам III групи, 491 сім'ї, яка втратила годувальника, 20 батькам померлого, 40 дітям з інвалідністю), що становило **92,7 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – **4318,8 тис. гривень**.

На виплату щорічної допомоги органами соціального захисту населення використано коштів у загальній сумі **13875,4 тис. грн** (40402 особам з інвалідністю I і II груп, 25176 особам з інвалідністю III групи, 1176 дітям з інвалідністю, 58855 учасникам ліквідації наслідків аварії

на ЧАЕС II і III категорії, 256 дітям, які втратили внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків, 11873 евакуйованим із зони відчуження у 1996 році, включаючи дітей), що становило **95,8 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – **14489,9 тис. гривень.**

Аудитом в органах соціального захисту населення встановлено, що у **порушення вимог пункту 6 Порядку № 760, УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області у січні-вересні 2018 року прийнято рішення про виплату одноразових компенсацій 12 дітям, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, без наявності відповідних медичних висновків** про дитину з інвалідністю віком до 18 років на загальну суму **15,2 тис. грн**, з яких фактично виплачено 10 таким особам кошти у загальній сумі 12,6 тис. гривень.

УСЗН Зарічненської РДА Рівненської області, департамент соціального захисту населення Волинської ОДА і УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області **не забезпечили достовірності даних, що містяться у звіті «7 ВК»**, внаслідок чого неправильно відображались кількість отримувачів, суми нарахувань і заборгованостей за видатками державного бюджету.

Детальна інформація щодо виявлених в органах соціального захисту населення порушень наведена в Додатку 3 до Звіту.

2.5.4. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

при формуванні проекту Державного бюджету України віднайти можливість збільшити обсяги бюджетних призначень за КПКВК 2501200 з метою підвищення розмірів щорічної допомоги на оздоровлення.

Мінсоцполітики:

подати Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо збільшення обсягів коштів за КПКВК 2501200 для підвищення розмірів щорічної допомоги на оздоровлення;

удосконалити форму звіту про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, передбачивши, зокрема, показник кількості поданих заяв отримувачів соціальних виплат, забезпечити достовірність даних, що містяться у звіті «7 ВК»;

посилити контроль за дотриманням органами соціального захисту населення вимог Порядку № 760.

2.6. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету на виплату грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні

2.6.1. У 2017 році не забезпечено виплати грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює, відповідно до пункту 4 частини першої статті 20 та статті 30 Закону № 796.

Невизначення Кабінетом Міністрів України у 2017 році розмірів середньої вартості путівки в Україні позбавило громадян, віднесених до категорії 1, та дітей з інвалідністю можливості реалізувати своє право на отримання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки, гарантоване Законом № 796.

Затверджена у 2018 році середня вартість путівки для виплати грошової компенсації замість путівки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 1, та дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, у сумі 481 грн не дає можливості таким громадянам отримати санаторно-курортне лікування. Встановлена середня вартість путівки для виплати грошової компенсації замість путівки є значно меншою, ніж грошова допомога для компенсації вартості санаторно-курортних путівок санаторно-курортним закладам (за тристоронніми договорами), а саме: для осіб, віднесених до категорії 1, – на 4769 грн (у 10,9 раза менше); осіб, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм і захворювання хребта та спинного мозку) – на 16909 грн (у 36,2 раза менше); дітей з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, – на 10359 грн (у 22,6 раза менше).

На 2018 рік на виплату грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки 8239 особам (8160 громадян, віднесених до категорії 1, та 79 потерпілих дітей з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою) за рахунок коштів державного бюджету за КПКВК 2501200 передбачено 3963 тис. гривень.

Станом на 01.07.2018 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету у сумі 3483,4 тис. грн (87,9 відс. передбачених на рік бюджетних призначень на виплату грошової компенсації замість путівки) забезпечено такою компенсацією 7238 осіб.

2.6.2. Законодавча база.

Пунктом 4 частини першої статті 20 Закону № 796 передбачено, що особам, віднесеним до категорії 1 (пункт 1 статті 14), надаються гарантовані державою компенсації та пільги, зокрема позачергове щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками чи одержання за їх бажанням грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні.

Потерпілим дітям, зазначеним у пунктах 1-6 статті 27 Закону № 796, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, надаються компенсації та пільги, зокрема: щорічне безплатне забезпечення дитини з інвалідністю та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, путівкою для будь-якого виду оздоровлення чи відпочинку протягом двох місяців чи одержання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні (стаття 30 Закону № 796).

Порядок надання щорічної грошової допомоги та здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації в розмірі середньої

вартості путівки в Україні встановлюється Кабінетом Міністрів України. **Розмір щорічної грошової допомоги, щорічний розмір середньої вартості путівки в Україні визначаються законом про державний бюджет на відповідний рік.**

Постановою № 854 затверджено Порядок надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок санаторно-курортним закладам та закладам відпочинку, здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Слід зазначити, що до **2017 року** грошова компенсація виплачувалась за **самостійне санаторно-курортне лікування** відповідно до Порядку організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261 (втратила чинність відповідно до Постанови № 854).

Згідно із пунктом 24 Порядку № 854 за **бажанням** громадянина, віднесеного до категорії 1, одного із батьків дитини з інвалідністю або особи, яка їх замінює, у **разі відмови від отримання санаторно-курортного лікування** або відпочинку виплачується грошова компенсація у **розмірі середньої вартості путівки** в Україні, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Пунктом 4 Постанови № 854 визначено, що ця постанова набирає чинності з 1 січня 2017 року, **крім пункту 24 Порядку № 854, який набирає чинності з 1 січня 2018 року.**

Постановою № 838 передбачено, що **середня вартість путівки для виплати грошової компенсації** замість путівки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 1, та дітям, яким установлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, **визначається Міністерством соціальної політики щороку з розрахунку 35 відс. розміру одного прожиткового мінімуму**, встановленого законом на **1 січня відповідного року** для осіб, які втратили працездатність (із заокругленням до однієї гривні).

На виконання пункту 1 Постанови № 838 Мінсоцполітики **наказом від 20.02.2018 № 257** визначено **середню вартість путівки для виплати грошової компенсації замість путівки** громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 1, та дітям, яким установлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, в межах бюджетних коштів, виділених відповідно до Закону України «Про державний бюджет на 2018 рік», у сумі **481 гривня.**

2.6.3. Виявлений стан справ.

Пунктом 4 Постанови № 854 встановлено, що пункт 24 Порядку № 854 набуває чинності з 01.01.2018, інші норми – з 1 січня 2017 року. Отже, **невизначення Кабінетом Міністрів України у 2017 році розмірів середньої вартості путівки в Україні позбавило громадян, віднесених до категорії 1, та дітей з інвалідністю можливості реалізувати своє право на**

отримання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки, яке гарантовано Законом № 796.

Мінсоцполітики надало пояснення щодо набрання чинності пунктом 24 Порядку № 854 лише з 1 січня 2018 року та невиплати компенсації у 2017 році і зазначило, що видатки для виплати грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки здійснюються **в межах бюджетних призначень**, передбачених головному розпоряднику бюджетних коштів у законі про державний бюджет на відповідний рік. Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2017 рік **видатки за вказаним напрямом** не затверджено. Інформація про потребу та внесення змін до паспорта цієї бюджетної програми за вказаним напрямом від розпорядників коштів нижчого рівня до Мінсоцполітики не надходила.

Як свідчить Мінсоцполітики, **обмеженість бюджетних коштів за КПКВК 2501200 не давало змоги брати до розрахунку фактичну ринкову вартість путівки.**

Довідково. Наприклад, за даними звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200, розмір грошової допомоги для компенсації у 2017 році вартості путівки санаторно-курортним закладам та закладам оздоровлення та відпочинку за санаторно-курортне лікування осіб, віднесених до категорії 1, становив 5250 грн; осіб, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм і захворювання хребта та спинного мозку) – 17390 грн; дітей з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, – 10840 гривень.

Відповідно до бюджетного запиту на 2017 рік за КПКВК 2501200 передбачались видатки за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадянам, віднесеним до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» та виплата грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування – **123470,4 тис. грн**, з них на виплату грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування – **183,4 тис. гривень**.

Довідково. Відповідно до пункту 7 бюджетного запиту за КПКВК 2501200 Мінсоцполітики визначено результативні показники на 2017 рік, зокрема показник продукту: кількість громадян, віднесених до категорії 1, які отримують грошову компенсацію за самостійне санаторно-курортне лікування, – 18 осіб; кількість громадян, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм, захворювань хребта та спинного мозку), які отримують грошову компенсацію за самостійне санаторно-курортне лікування, – 2 особи; кількість отримувачів грошової компенсації на дітей-інвалідів за їх самостійне санаторно-курортне лікування – 5 осіб.

У подальшому інформація про потребу на виплату грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування у 2017 році органами соціального захисту населення не збиралась та не подавалась Мінсоцполітики.

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики на 2018 рік у межах КПКВК 2501200 за зазначеним напрямом передбачалось здійснювати видатки у загальній сумі **123464,8 тис. грн**, у тому числі на виплату грошової компенсації **замість путівки – 627,2 тис. грн**; оплату поштових витрат – **3,6 тис. гривень**.

Довідково. Згідно з кількісними показниками бюджетного запиту Мінсоцполітики та розрахунками потреби, наданими органами соціального захисту на 2018 рік, повна потреба у коштах державного бюджету на виплату грошової компенсації замість путівки складає 627,2 тис. грн, поштових витрат – 3,6 тис. гривень. Граничним обсягом видатків, розподіленим Мінсоцполітики (на час складання бюджетного запиту), передбачено на виплату грошової компенсації 627,2 тис. грн, поштових витрат – 3,6 тис. грн, тобто загальна потреба в коштах державного бюджету задоволена на 100 відсотків.

Грошова компенсація замість путівки у 2018 році передбачалась **8239 особам** на суму **3963 тис. грн**, з них 8160 громадянам, віднесеним до категорії 1, – 925 тис. грн та 79 дітям з інвалідністю – 38 тис. гривень.

У межах КПКВК 2501200 на 2018 рік передбачалось здійснювати видатки, зокрема на оплату санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, та на виплату грошової компенсації замість путівки.

На 01.07.2018 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету на виплату грошової компенсації замість путівки органами соціального захисту населення використано коштів у загальній сумі **3483,4 тис. грн** (7191 громадянину, віднесеному до категорії 1, 47 дітям з інвалідністю, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою), що становило **88 відс.** обсягу відкритих асигнувань на цю мету – 3959,1 тис. гривень.

2.7. Оцінка ефект ивност і використ ання кошт ів держ авного бюдж ет у на виплат у грошової компенсації на пот ерпілих діт ей, які не харчуют ься в їдальнях навчальних закладів

2.7.1. У 2017 році за рахунок коштів загального фонду державного бюджету Мінсоцполітики за КПКВК 2501200 забезпечено стовідсоткову виплату грошової компенсації на **85153** потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, на загальну суму **77969,7 тис. грн**; станом на 01.07.2018 – на **78576** потерпілих дітей на загальну суму **50757,2 тис. гривень**.

Грошова компенсація на харчування потерпілих дітей у розмірах **180–190 грн** на місяць (**9,5 грн** на день) до квітня 2017 року не змінювалась шість років та лише на третину забезпечувала дотримання Норм харчування. Постановою № 284 розміри щомісячної грошової компенсації на харчування потерпілих дітей збільшені удвічі до **360-380 грн** та становили **65-82 відс.** розмірів, розрахованих відповідно до Норм харчування залежно від віку дитини.

Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1997 № 155 «Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи» потребує приведення у відповідність із нормами Закону № 651 у частині застосування терміна

«середня загальноосвітня школа», учні яких мають право на безоплатне харчування.

2.7.2. Законодавча база.

Потерпілим дітям, зазначеним у пунктах 1-6 статті 27 Закону № 796, та їх батькам надаються гарантовані державою компенсації та пільги, визначені в статті 30 Закону № 796, серед яких, зокрема: **безплатне харчування учнів середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних закладів освіти, студентів коледжів та технікумів (училищ), розташованих на територіях радіоактивного забруднення, а також дітей, евакуйованих із зони відчуження, дітей, які є інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, і тих, які проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття постанови про відселення. Дітям, які не харчуються в зазначених навчальних закладах, а також за всі дні, коли вони не відвідували ці заклади, до досягнення повноліття виплачується грошова компенсація у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.**

Пунктом 4 Порядку № 936 з **02.11.2016** передбачена виплата **щомісячної грошової компенсації до досягнення повноліття на дітей, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, професійно-технічних навчальних закладах, коледжах та технікумах (училищах), розташованих на територіях радіоактивного забруднення, а також дітей, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи і не харчуються в їдальнях зазначених навчальних закладів, а також за всі дні, коли такі особи з поважних причин не відвідували ці заклади.**

Відповідно до Порядку № 936 компенсації на потерпілих від Чорнобильської катастрофи дітей **виплачуються батькам за місцем реєстрації через органи праці та соціального захисту населення.**

Згідно з пунктом 2 Постанови № 258 Мінсоцполітики надано право визначати, виходячи із розроблених МОЗ Норм харчування і середніх цін на продукти харчування, що склалися у регіоні, **розміри грошової компенсації** вартості продуктів харчування, встановлені Законом № 796, зокрема, **для батьків потерпілих дітей, які не відвідують шкільних закладів і не забезпечуються продуктами харчування на суму середньої вартості харчування в цих закладах та не перебувають на повному державному забезпеченні.**

Постановою № 155 встановлено щомісячну грошову компенсацію на таких дітей до досягнення ними повноліття у розмірах: **у віці від 6 до 10 років – 180 грн, від 11 до 14 років – 185 грн, від 15 до 18 років – 190 грн на місяць** пропорційно навчальним дням, в які діти не харчувалися.

Відповідно до Постанови № 284 **розміри щомісячної грошової компенсації на дітей збільшені удвічі та встановлені у таких розмірах: у віці від 6 до 10 років – 360 грн, від 11 до 14 років – 370 грн, від 15 до 18 років – 380 грн на місяць** пропорційно навчальним дням, в які діти не харчувалися.

2.7.3. Виявлений стан справ.

Наведені у Постанові № 155 категорії дітей, яким устанавлюється грошова компенсація, потребують перегляду, оскільки на сьогодні не є актуальними такі категорії, як «діти, евакуйовані із зони відчуження» і «діти, які проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до відселення». Також у Постанові № 155 використовується термін «середні загальноосвітні школи», що не відповідає Закону № 651. Отже, Постанова № 155 потребує узгодження із Законом № 651.

Згідно з пунктом 2 Постанови № 258, щомісячна грошова компенсація на потерпілих дітей за харчування, яким відповідно до Закону № 796 гарантується пільгове харчування і які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, не може бути фіксованою, а має розраховуватися Мінсоцполітики, виходячи із затверджених Норм харчування та середніх цін на продукти харчування, що склалися у регіоні. Водночас така компенсація встановлюється відповідними постановами Кабінету Міністрів України.

Грошова компенсація на харчування зазначених категорій потерпілих дітей у розмірах 180, 185 і 190 грн на місяць (9,5 грн на день) до квітня 2017 року не змінювалась шість років та не забезпечувала дотримання Норм харчування (вартість одного дня харчування потерпілої дитини в шкільній їдальні, розрахована Мінсоцполітики відповідно до Норм харчування (на рівні 40 відс. медичної (фізіологічної) норми), майже 30 грн на день, або в середньому більше 600 грн на місяць).

Під час підготовки проекту Постанови № 284 Мінсоцполітики здійснено розрахунок розмірів компенсації (за середніми цінами жовтня-грудня 2016 року), відповідно до якого середня вартість харчування однієї дитини в день становила: у віці від 6 до 10 років – 52,01 грн, від 11 до 14 років – 60,84 грн, від 15 до 18 років – 68,77 гривні. Відповідно, розміри щомісячної грошової компенсації на дітей мали б становити: у віці від 6 до 10 років – 437 грн, від 11 до 14 років – 511 грн, від 15 до 18 років – 578 грн на місяць пропорційно навчальним дням, в які діти не харчувалися.

Натомість, враховуючи обмеженість у фінансуванні видатків за КПКВК 2501200, відповідно до Постанови № 284 розміри щомісячної грошової компенсації на потерпілих дітей встановлені у таких розмірах: у віці від 6 до 10 років – 360 грн, або 82 відс. розрахованого розміру, від 11 до 14 років – 370 грн, або 72 відс. розрахованого розміру, від 15 до 18 років – 380 грн, або 65 відс. розрахованого розміру на місяць пропорційно навчальним дням, в які діти не харчувалися.

Таким чином, обмеженість бюджетних коштів за КПКВК 2501200 не дала змоги отримувати грошову компенсацію на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, у зазначених вище розмірах.

Аудитом встановлено, що при підготовці бюджетного запиту на виплату грошової компенсації батькам потерпілих дітей, які не були забезпечені безоплатним харчуванням, та дітей-інвалідів передбачались видатки:

- **на 2017 рік – 8595 потерпілим у сумі 14316,29 тис. грн**, у тому числі поштові витрати – 71,23 тис. гривень. Середньомісячний розмір виплати грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих закладів з поважних причин, – **184,2 гривень**;

- **на 2018 рік 9037 потерпілим дітям у сумі 30959,2 тис. грн**, у тому числі поштові витрати – 154,02 тис. гривень. Середньомісячний розмір виплати грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих закладів з поважних причин, – **367,8 грн** (збільшився удвічі порівняно з 2017 роком).

Згідно із паспортами бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2017, 2018 роки обсяги бюджетних призначень становили:

- **на 2017 рік** на виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та забезпечення видатків на безоплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, – **420446,8 тис. грн**, з них на **виплату грошової компенсації на 24682 потерпілих дітей**, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування, – **41095,9 тис. грн**, або 9,8 відсотка (без урахування поштових витрат).

Згідно з паспортом у редакції від **22.12.2017** бюджетні призначення за цим напрямом були зменшені на 103053,2 тис. грн і становили **317393,6 тис. гривень**. Водночас збільшено видатки на виплату грошової компенсації на **84545 потерпілих дітей**, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування, на **37198,8 тис. грн** порівняно з паспортом від **15.02.2017 (78294,7 тис. гривень)**.

Середньомісячний розмір компенсації згідно із розрахунками Мінсоцполітики до паспорта від **15.02.2017** визначено у сумі **185 гривень**, до паспорта від **22.12.2017 – 213,2 гривні**.

- **На 2018 рік** на виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, та забезпечення видатків на безоплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, передбачено **417544,7 тис. грн**, з них на **виплату грошової компенсації на 14172 потерпілих дітей**, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування, – **47429,3 тис. грн**, або 11,2 відсотка.

Середньомісячний розмір компенсації згідно із розрахунками Мінсоцполітики до паспорта визначено у сумі **370 гривень**.

За даними звіту про виконання паспорта бюджетної програми станом на 1 січня 2018 року за КПКВК 2501200, касові видатки становили **2045982,3 тис. грн**, з них **293605,3 тис. грн**, або 14,3 відс., – на виплату грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних

закладів, та забезпечення видатків на безоплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Оцінкою виконання результативних показників, визначених у паспорті бюджетної програми, за даними звіту встановлено:

кількість отримувачів грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих закладів з поважних причин (показник продукту), становила **85153 осіб**, або **більше на 608 осіб** від кількості, затвердженої у паспорті (**84545 осіб**).

Довідково. За інформацією Мінсоцполітики, кількість осіб, які отримують компенсаційні виплати, встановлено по факту за звітний період. Протягом звітнього року не відбулися конкурсні торги на закупівлю послуг з харчування потерпілих дітей (через відсутність пропозицій від учасників) у Сумській області та с. Чичиркозівка Черкаської області. Через тривалу процедуру закупівлі у районах Волинської, Житомирської та Рівненської областей договори про забезпечення харчування потерпілих дітей укладено з травня по жовтень звітнього періоду. За період відсутності харчування у навчальних закладах батькам потерпілих дітей органами соціального захисту населення виплачувалась грошова компенсація відповідно до Постанови № 155;

рівень забезпечення грошовою компенсацією потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих закладів з поважних причин, та **рівень забезпечення** потерпілих дітей безплатним харчуванням **становив по 100 відсотків** (показник якості).

За даними звіту «7 ВК», протягом 2017 року на виплату грошової компенсації **85153 потерпілим дітям**, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними цих закладів з поважних причин, за рахунок коштів загального фонду державного бюджету **спрямовано 78294,7 тис. грн, фактично виплачено 77969,7 тис. гривень.**

Залишки невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року за КПКВК 2501200 становили 23788,3 тис. грн, або 7,5 відс. загального обсягу відкритих асигнувань. **Основні причини виникнення залишку невикористаних коштів:** незадовільна організація органами соціального захисту населення конкурсних торгів; пропуски учнями навчальних днів без поважних причин; відсутність звернень громадян щодо отримання компенсації; економія коштів при проведенні процедур закупівель.

Аудитом засвідчено, що станом на 01.07.2018 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету органами соціального захисту населення за цим напрямом використано коштів на загальну суму **145731,4 тис. грн**, що становило **71,3 відс.** наявного фінансового ресурсу (обсягу відкритих асигнувань) – 204466,6 тис. гривень. **На виплату грошової компенсації** на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів використано **50757,2 тис. грн**, або 34,9 відсотка.

У порушення вимог пунктів 3 і 4 Порядку № 936 за більшістю видатків, передбачених за напрямом «Грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються у їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів»,

компенсацію громадянам нараховано та виплачено не УСЗН Дубровицької (3625,7 тис. грн або 93 відс.) та Зарічненської (4934,7 тис. грн, або 79,9 відс.) РДА Рівненської області, а іншими юридичними особами, ФОП і приватними підприємцями, в яких вони працюють.

Встановлені факти переплати зазначеної грошової компенсації та порушення вимог Порядку № 155 на загальну суму 132,2 тис. гривень. Це сталося внаслідок недостатнього внутрішнього контролю департаментів соціального захисту населення Рівненської та Волинської ОДА за станом виплати цієї грошової компенсації.

У порушення пункту 3 Порядку № 936 в управлінні освіти, молоді та спорту Дубровицької ДРА виплачувалась грошова компенсація за відсутності відповідних заяв на виплату компенсацій на суму 449 тис. гривень.

УСЗН Дубровицької та Зарічненської РДА Рівненської області, департаментом соціального захисту населення Волинської облдержадміністрації і УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області не забезпечено достовірності даних, що містяться у звітах «7 ВК», внаслідок чого неправильно відображено кількість отримувачів, суми нарахувань і заборгованостей за видатками державного бюджету.

Детальна інформація щодо виявлених в органах соціального захисту населення порушень наведена в Додатку 3 до Звіту.

2.7.4. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

привести Постанову № 155 у відповідність із Законом № 651 у частині переліку загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких мають право на безоплатне харчування та грошову компенсацію.

Мінсоцполітики:

забезпечити контроль за дотриманням органами соціального захисту населення вимог Порядку № 936 та Порядку № 155.

2.8. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території

2.8.1. У 2017 році Мінсоцполітики за КПКВК 2501200 за рахунок коштів державного бюджету здійснено виплату компенсації за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території восьми постраждалим громадянам у сумі 2005,3 тис. грн, у 2018 році для виплати такої компенсації 23 особам передбачено кошти державного бюджету у сумі 1912,3 тис. гривень.

Мінсоцполітики у 2017 році не виконано результативних показників бюджетної програми в частині виплати громадянам компенсації за втрачене нерухоме майно. Рівень забезпечення отримувачів компенсацією за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання (показник якості)

становив 23,5 відс., що менше на 38,3 відс. пункту показника, затвердженого у паспорті.

Сума зареєстрованої кредиторської заборгованості з виплати компенсації за втрачене нерухоме майно на початок 2017 року становила 96,5 млн грн, на початок 2018 року – 100,1 млн грн, станом на 01.07.2018 – 102,0 млн гривень. При цьому у Житомирській області на сьогодні у черзі для отримання компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно, яка рахується з 2006 року, перебуває 1 171 особа, з них 1 139 осіб, або 97,3 відс., поставлено на чергу за рішеннями судів.

Внаслідок зволікання Мінсоцполітики з прийняттям управлінських рішень у частині спрямування коштів на виплату компенсації за втрачене нерухоме майно з урахуванням судових рішень, 18 громадян, поставлених на чергу за рішеннями судів (більшість десять років тому), були позбавлені можливості у 2017 році у порядку черговості отримати компенсацію за втрачене нерухоме майно на загальну суму 1,8 млн. гривень.

2.8.2. Законодавча база.

Згідно зі статтею 35 Закону № 796 компенсація громадянам за втрачене у зв'язку з евакуацією, відселенням або самостійним переселенням відповідно до статті 4 цього Закону майно включає, зокрема, грошову компенсацію у повному розмірі вартості жилих, дачних, садових будинків, гаражів, господарських будівель та споруд, яка здійснюється за цінами, встановленими на момент припинення права власності.

Постановою № 1243 затверджено Порядок виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території.

Довідково: втрачене нерухоме майно - житловий, дачний, садовий будинок, гараж, господарські будівлі та споруди, що розташовані на радіоактивно забрудненій території, перебували у приватній власності громадянина та залишені ним у разі використання права на переселення; компенсація – відшкодування вартості нерухомого майна, втраченого на місці відселення на момент припинення права власності, розмір якого визначається шляхом проведення суб'єктом оціночної діяльності незалежної оцінки такого майна.

Пунктом 5 Порядку № 1243 визначено, що сума компенсації перераховується за рішенням райдержадміністрації (виконавчого органу ради міста обласного значення), прийнятим на підставі документів, зазначених у пункті 4 цього Порядку, відділенням Державного казначейства місця відселення на особистий рахунок переселенця або спадкоємця, відкритий ним у будь-якому банку України, у порядку черговості, встановленої райдержадміністрацією (виконавчим органом ради міста обласного значення) з урахуванням дати реєстрації заяви щодо отримання компенсації в обліковому журналі. Контроль та відповідальність за дотримання черговості покладаються на райдержадміністрацію (виконавчий орган ради міста обласного значення).

2.8.3. Виявлений стан справ.

Відповідно до пункту 6 бюджетного запиту за КПКВК 2501200 на

2017 рік за напрямом «Виплата компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» у **2017 році** передбачались видатки у сумі **1996,5 тис. гривень**. Граничним обсягом видатків на 2017 рік, доведеним Мінфіном за цим напрямом, передбачено **1996,5 тис. грн**, тобто загальна потреба на ці цілі задоволена на **2,1 відс.**, потреба в коштах, не забезпечена граничним обсягом, – **94307 тис. гривень**.

Довідково: При розрахунку потреби враховано інформацію департаменту праці та соціального захисту Житомирської ОДА, відповідно до якої на 01.07.2016 зареєстрована в органах Державного казначейства кредиторська заборгованість із виплати компенсації за рішеннями судів становила 94307 тис. грн (1105 рішень), яку не включено до граничного обсягу.

Паспортом бюджетної програми на 2017 рік на виплату компенсації за втрачене майно передбачалось **2005,3 тис. гривень**.

Всього у 2017 році на виплату компенсації за втрачене майно спрямовано структурним підрозділам з питань соціального захисту кошти у загальній сумі **2005,3 тис. грн**, з них Рівненській області розподілом від 04.09.2017 – **197 тис. грн**, Житомирській області розподілом від 02.11.2017 – **1808,3 тис. гривень**. Проведено виплату грошової компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно **8 особам** (7 особам, які перебували на черзі в **Житомирській** та 1 – у **Рівненській областях**).

Довідково. За даними звіту Мінсоцполітики про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи за 2017 рік, кількість осіб, яким нараховано компенсацію за втрачене майно становила 69 осіб, виплачено – 8 особам, середній розмір виплати становив 250,7 тис. гривень. На виплату компенсації за втрачене майно протягом 2017 року спрямовано та фактично виплачено 2005,3 тис. гривень. Сума зареєстрованої кредиторської заборгованості на початок 2017 року становила 96463,2 тис. грн, на кінець року – 100099,4 тис. гривень.

Аналізом звіту про виконання паспорта за КПКВК 2501200 встановлено, що Мінсоцполітики у 2017 році **не виконано результативних показників** бюджетної програми в частині виплати громадянам компенсації за втрачене нерухоме майно, а саме: кількість громадян, що отримали компенсацію за втрачене майно та витрати у зв'язку з переїздом на нове місце проживання, становила **8 осіб**, що на **13 осіб**, або у **2,6 раза менше**, ніж передбачено паспортом; рівень забезпечення отримувачів компенсацією за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання – **23,5 відс.**, що менше затвердженого у паспорті показника на **38,3 відс. пункту**. При цьому показник ефективності, а саме середній розмір виплати на одного отримувача компенсації за втрачене майно та у зв'язку з переїздом на нове місце проживання, становив **250,7 тис. грн**, що у **2,6 раза більше**, ніж передбачено паспортом

Довідково: За поясненням Мінсоцполітики, загальна сума для виплати компенсації за втрачене нерухоме майно для 34 осіб, мешканців Житомирської та Рівненської областей, які перебували у черзі на виплату відповідно до Закону № 796 (без врахування рішень суду), становила 3 155,4 тис. грн, відповідно середній розмір виплати на одну особу – 92,8 тис. гривень. У паспорті бюджетної програми у межах фінансування розрахунковий середній розмір виплати компенсації становив 95,5 тис. грн для

проведення виплати на 21 особу. У межах цього обсягу проведено виплату 8 особам, з них 7 – мешканці Житомирської області та 1 – Рівненської області. Зважаючи на відмову УПСЗН Овруцької РДА проводити виплату компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно без урахування судових рішень (лист Житомирської ОДА від 24.11.2017), кошти, які повинні були спрямовуватися на виплату громадянам Овруцького району, направлені УПСЗН Коростенської РДА в обсязі 1002 тис. грн, який не враховувався при формуванні паспорта бюджетної програми КПКВК 2501200 на 2017 рік, оскільки громадяни Коростенського району стали на чергу на виплату компенсації протягом 2017 року. Отже, громадяни Ємільчинського, Лугинського та Олевського районів Житомирської області, які станом на 01.01.2017 перебували у черзі для отримання компенсації, отримали її у сумі 806,3 тис. гривень.

Відповідно до бюджетного запиту за КПКВК 2501200 на **2018 рік** за напрямом «Виплата компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» передбачались видатки у сумі **1895,6 тис. гривень**.

Довідково: При розрахунку потреби враховано інформацію Департаменту праці та соціального захисту Житомирської ОДА, відповідно до якої на 01.07.2017 зареєстрована в органах Державного казначейства кредиторська заборгованість з виплати компенсації за рішеннями судів становила 94680,2 тис. грн (1099 рішень), яку не включено до граничного обсягу.

Граничним обсягом видатків на 2018 рік, доведеним Мінфіном, за зазначеним напрямом передбачено **1919,2 тис. грн**, тобто загальна потреба в коштах на вказані цілі задоволена на **2 відс.**, або в межах розрахованої мінімальної потреби. Потреба в коштах, що не була забезпечена граничним обсягом, становила **94680,2 тис. гривень**.

Відповідно до паспорта Мінсоцполітики на 2018 рік у межах КПКВК 2501200 передбачається здійснення видатків на виплату компенсації за втрачене майно у сумі **1912,3 тис. гривень**. Результативними показниками бюджетної програми за цим напрямом є: **показник затрат** – кількість громадян, що мають право на отримання компенсації за втрачене майно відповідно до поданих заяв, – **31 особа**; **показник продукту**: кількість громадян, що отримали компенсацію за втрачене майно та витрати у зв'язку з переїздом на нове місце проживання, – **23 особи**; **показник ефективності**: середній розмір виплати на одного отримувача компенсації за втрачене майно та у зв'язку з переїздом на нове місце проживання – **84387,9 грн**; **показник якості**: рівень забезпечення отримувачів компенсацією за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання – **73,1 відсотка**.

За даними звіту «7 ВК», за цим напрямом кредиторська заборгованість на початок 2018 року становила **100099,4 тис. грн**, на 01.07.2018 – **102010,6 тис. гривень**. Станом на **01.10.2018** кошти на виплату компенсації за втрачене майно департаменту праці та соціального захисту населення Житомирської облдержадміністрації **не спрямовувались** (згідно з планом асигнувань передбачено у вересні 2018 року).

За поясненням Мінсоцполітики **щодо заборгованості із виплати компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно, у**

4 районах Житомирської області (Лугинський, Народицький, Овруцький, Олевський), склалася проблемна ситуація з постановкою на чергу для виплати грошової компенсації за втрачене нерухоме майно **за рішеннями судів**. У документах, які подавалися спадкоємцями переселенців для отримання компенсації, **відсутні документи про право власності на нерухоме майно у чистій зоні**. Такі громадяни підтверджували своє право на отримання компенсації у судах. **Причиною відмови** райдержадміністраціями у постановці громадян на чергу була відсутність документів, визначених Порядком № 1243.

Довідково. Для отримання компенсації переселенець подає до райдержадміністрації (виконавчого органу ради міста обласного значення) за місцезнаходженням втраченого нерухомого майна: 1) заяву; 2) копію ордеру на житлове приміщення, виданого у зв'язку з переселенням, або копію договору купівлі-продажу, або копію свідоцтва про право власності на житло, яке громадянин отримав після переселення у власність, інші документи; 3) довідку про передачу втраченого нерухомого майна органу самоврядування місця відселення (сільській, селищній, міській раді); 4) довідку про склад сім'ї та постійну реєстрацію у місці переселення; 5) копію паспорта громадянина України.

За інформацією УПСЗН Овруцької РДА від 21.11.2018, громадяни-переселенці звертались до управління із заявами та документами для постановки їх на чергу для виплати компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно. За відсутності повного переліку документів громадянам надавалися відмови у постановці на чергу. **Основна підстава відмови – незабезпеченість житлом у місті переселення**. Отримавши відмову в постановці на чергу, громадяни звертались до судів з позовами про визнання протиправними дій управлінь та постановку на чергу для виплати компенсації за втрачене майно. Судами позови громадян задовольнялись та виносились рішення зобов'язати управління поставити позивачів на чергу для виплати компенсації за втрачене майно, з посиленням на скрутну ситуацію в Україні щодо забезпечення переселенців житлом, неможливість отримати житло за місцем переселення або його придбання у зв'язку із неотриманням коштів за здане домоволодіння. Після надходження в управління від Державної виконавчої служби постанови про відкриття виконавчого провадження, громадянина датою реєстрації такої постанови ставили на чергу для виплати компенсації за втрачене майно та приймали від нього усі наявні документи. На постанову Державної виконавчої служби управлінням надавалась письмова відповідь про постановку громадянина на чергу для виплати зазначеної компенсації.

Згідно з пунктом 5 Порядку № 1243 сума компенсації перераховується за рішенням райдержадміністрації, що прийнятим на підставі документів, зазначених у пункті 4 цього Порядку, у порядку черговості, встановленої райдержадміністрацією, з урахуванням дати реєстрації заяви про отримання компенсації в обліковому журналі.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики листом від **06.11.2017** повідомило департамент праці, соціальної та сімейної політики Житомирської облдержадміністрації щодо спрямування відкритих

асигнувань, згідно із розподілом від 02.11.2017 за бюджетною програмою КПКВК 2501200 у сумі **18 846,9 тис. грн** для проведення протягом листопада 2017 року компенсаційних виплат, доплат, передбачених громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у тому числі за напрямом «Виплата компенсації за втрачене майно та здійснення витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» – **1817,8 тис. гривень**. Зазначеним розподілом відкритих асигнувань кошти спрямовано **лише на проведення компенсаційних виплат, доплат, у тому числі на виплату компенсації за втрачене майно, без урахування виконання судових рішень.**

Житомирська облдержадміністрація листом від 09.11.2017 начальника райміськуправлінь праці та соціального захисту населення надіслала для термінового опрацювання зазначений вище лист Міністерства, звернувши увагу, що **видатки на вказані цілі передбачені без урахування виконання судових рішень.**

УПСЗН Овруцької РДА листом від 10.11.2017 поінформувало, що виплата компенсації за втрачене майно буде проводитися **відповідно до Постанови № 1243 – у порядку черговості з урахуванням дати реєстрації заяви** про отримання компенсації в Журналі обліку черговості для виплати компенсації за втрачене майно. До листа додано список із 10 громадян-переселенців (спадкоємців), яким планувалось виплатити компенсацію за втрачене нерухоме майно на загальну суму **690,1 тис. грн** (дата зарахування у чергу – **квітень 2007 року**, сума компенсації від **34,4 до 163,2 тис. гривень**).

УПСЗН Лугинської РДА листом від 10.11.2017 поінформувало, що **не може виконати доручення надане листом Мінсоцполітики від 06.11.2017** та здійснюватиме виплату компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території **у порядку черговості з врахуванням дати реєстрації заяви** щодо отримання компенсації в обліковому журналі. До листа додано список із 8 громадян-переселенців (спадкоємців), яким планувалось виплатити компенсацію за втрачене нерухоме майно на загальну суму **1124,5 тис. грн**, з них **6 громадянам – за судовими рішеннями на суму 691,9 тис. гривень.**

Водночас Житомирською облдержадміністрацією листом від 24.11.2017 повідомлено Мінсоцполітики **про відмову райміськуправлінь праці та соціального захисту населення Овруцької та Лугинської РДА** проводити виплату компенсації за втрачене на радіоактивно забрудненій території майно **без урахування судових рішень.** Також, враховуючи відмову зазначених районів виконати вимоги Мінсоцполітики, з метою недопущення повернення коштів до бюджету, облдержадміністрація звернулась з проханням дозволити залишок коштів у сумі **165,5 тис. грн** використати на виплату компенсації за втрачене майно **з урахуванням судових рішень або за іншим напрямом** у межах КПКВК 2501200 за КЕКВ 2710.

Мінсоцполітики листом від 14.12.2017 повідомило Житомирську облдержадміністрацію, що оскільки **бюджетних призначень на**

забезпечення виконання судових рішень за програмами соціального захисту Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», як і в попередні роки, Мінсоцполітики **не передбачено**, видатки на зазначені цілі не затверджувались у кошторисах розпорядників бюджетних коштів та паспортах бюджетних програм.

Аудитом, проведеним контрольною групою територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) у департаменті, встановлено, що протягом 2017 року грошову компенсацію за втрачене майно на радіоактивно забрудненій території отримали постраждалі громадяни Житомирської області: **Коростенського** (3 особи, дата постановки на чергу квітень-вересень **2017 року**, сума виплаченої компенсації від **304,4 тис грн до 320,7 тис. грн**); **Ємільчинського** (1 особа, дата зарахування на чергу – жовтень **2016 року**, сума виплаченої компенсації **279,9 тис. грн**); **Олевського районів** (3 особи, дата зарахування на чергу – грудень 2013 року, сума виплаченої компенсації від **77,7 тис грн до 154,1 тис. гривень**). У Лугинському районі виплату компенсації одній особі проведено частково у сумі **165,5 тис. грн**, залишок недоплаченої компенсації – 182,5 тис. грн (загальна сума компенсації 348 тис. гривень). Також виплачену компенсацію одній особі в **Рівненській області** (дата зарахування на чергу – жовтень **2016 року**, сума виплаченої компенсації **197 тис. гривень**).

Аналізом черги на отримання компенсації встановлено, що з **восьми громадян**, які отримали компенсацію за втрачене майно протягом 2017 року, **чотири особи отримали компенсацію на суму 526,4 тис. грн поза чергою** (в т.ч. по УПСЗН Олевської РДА – 3 громадянина на суму 360,9 тис. грн, та УПСЗН Лугинської РДА – один громадянин на суму 165,52 тис. гривень). При цьому громадянам, які перебували в черзі **на підставі судових рішень більше десяти років**, компенсація за втрачене майно за рахунок коштів КПКВК 2501200 протягом 2017 року та 9 місяців 2018 року **не виплачувалась**.

Таким чином, 18 громадян, які перебували за рішеннями судів першими на черзі, **були позбавлені у 2017 році можливості** отримати компенсацію **в порядку черговості на загальну суму 1,8 млн грн** (в т.ч. УПСЗН Овруцької РДА – 10 громадян на суму 690,4 тис. грн, УПСЗН Лугинської РДА – 5 громадян на суму 613,7 тис. грн та УПСЗН Олевської РДА Житомирської області – 3 громадянина на суму 579,0 тис. гривень).

Детальна інформація щодо виявлених в органах соціального захисту населення Житомирської області порушень черговості виплати компенсації за втрачене майно наведено у Додатку 3 до Звіту.

У листопаді **2018 року** Мінсоцполітики листом від 06.11.2018 повідомило департамент щодо спрямування розподілом відкритих асигнувань від 05.11.2018 за КПКВК 2501200 коштів у сумі **19776,9 тис. грн** для проведення протягом листопада компенсаційних виплат, доплат, у тому числі за напрямом «Виплата компенсації за втрачене майно та здійснення

витрат у зв'язку з переїздом на нове місце проживання громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» – **1919,2 тис. гривень. Як і у 2017 році**, зазначеним розподілом відкритих асигнувань кошти спрямовано лише на проведення компенсаційних виплат, у тому числі на виплату компенсації за втрачене майно, без урахування виконання судових рішень.

Під час аудиту контрольною групою територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) проаналізовано матеріали інвентаризації справ громадян, які перебувають на черзі для виплати вказаної компенсації, проведеної за ініціативою департаменту Лугинською, Народицькою, Овруцькою та Олевською РДА у вересні 2018 року. Встановлено, що на 01.10.2018 окремими органами соціального захисту населення Житомирської області нараховано компенсацію за втрачене нерухоме майно на радіоактивно забрудненій території в загальній сумі **12736,8 тис. грн** громадянам, які фактично не є переселенцями відповідно до п. 2 Порядку № 1243, оскільки не відселені з радіоактивно забруднених територій; в загальній сумі **5383 тис. грн** – за нерухоме майно громадянам, яке ними приватизовано, тобто не є втраченим; **240,1 тис. грн** – громадянам, які фактично переселилися в населені пункти, що також відносяться до зон радіоактивно забруднених територій. При цьому вбачається, що такі громадяни поставлені на чергу на отримання грошової компенсації за рішенням суду. Водночас **Рахункова палата не наділена повноваженнями щодо оцінки рішень суду.**

Слід зазначити, що відповідно до завдань, передбачених реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, **Мінсоцполітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2005 р. № 936 і від 18 листопада 2009 р. № 1243».** Метою проекту акта є **врегулювання питання виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно** в разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території. Для цього пропонується **визначити джерелом фінансування такої компенсації місцеві бюджети.**

Житомирська облдержадміністрація погодила проект акта із зауваженням, зазначивши, що оскільки в області обліковується заборгованість з виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно при відселенні або самостійному переселенні з радіоактивно забрудненої території у сумі **101,5 млн грн** і ця заборгованість є державним боргом та **не може бути погашена за рахунок коштів місцевих бюджетів через відсутність таких сум**, то погодження проекту акта можливе за умови погашення наявного боргу за **рахунок коштів державного бюджету.**

На засіданні Урядового комітету з питань соціальної політики та гуманітарного розвитку **14.08.2018** (протокол № 18) було відкладено прийняття рішення щодо проекту акта. Мінсоцполітики доручено провести

нараду за участі представників Мінфіну, Мін'юсту, Мінрегіону, Житомирської облдержадміністрації та Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» з метою вироблення узгодженого рішення щодо шляхів вирішення проблемних питань, пов'язаних із виплатою компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно. Мінфін зазначив, що погашення заборгованості, яка утворилась внаслідок таких судових рішень, Порядком № 936 не передбачено, а виконання судових рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників здійснюється відповідно до Порядку № 845. Водночас пропозицій щодо виплати/погашення відповідної наявної заборгованості цими міністерствами не надано.

2.8.4. Рекомендації:

Кабінетові Міністрів України:

забезпечити вирішення проблемних питань, пов'язаних із виплатою компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території, право на яку підтверджено рішеннями судів, та віднайти можливість погашення заборгованості з такої виплати.

Мінсоцполітики:

здійснити ідентифікацію усіх випадків невиклати компенсації за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території громадянам, які були поставлені у чергу на отримання компенсації за судовими рішеннями, та ухвалити управлінські рішення щодо задоволення законних вимог таких громадян.

Внутрішній аудит оцінки ефективності виконання бюджетної програми за КПКВК 2501200 протягом січня 2017 – вересня 2018 року Мінсоцполітики не планувався і не проводився.

Інформація щодо чисельності осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, облікованих в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, у 2015-2018 роках

(осіб)

Категорії постраждалих осіб	станом на 01.01.2015	станом на 01.01.2016	станом на 01.01.2017	станом на 01.01.2018	станом на 01.07.2018
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до категорії 1	105043	99568	97830	95610	93096
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до категорії 2 в т.ч.	179725	172138	166254	160321	155989
- учасники ліквідації	123165	117245	112355	107753	104563
- потерпілі	56560	54893	53899	52568	51426
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до категорії 3	407331	395154	389629	278437	373509
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до категорії 4	594764	–	–	–	–
Дружина (чоловік) померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою	32564	36023	35064	35704	35356
Дитина померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою	495	522	427	389	343
Дитина потерпіла	330815	304797	284403	257232	245140
Дитина, яка стала інвалідом, внаслідок Чорнобильської катастрофи	1808	1631	1440	1294	1258
Особа, яка працювала за межами зони відчуження (ліквідація наслідків аварії на Чорнобильській АЕС)	792	–	–	230	283
Опікуни дітей померлого громадянина, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою	98	67	65	59	58
Всього	1653435	1009900	975112	929276	905032

Категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для встановлення пільг і компенсацій відповідно до статті 14 Закону України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»:

1) особи з інвалідністю з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи (статті 10, 11 і частина третя статті 12), щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, хворі внаслідок Чорнобильської катастрофи на променево хворобу, – категорія 1;

2) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали у зоні відчуження; евакуйовані у 1986 році із зони відчуження (в тому числі особи, які на момент евакуації перебували у стані внутрішньоутробного розвитку, після досягнення ними повноліття); особи, які постійно проживали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття постанови про відселення, – категорія 2;

3) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали у зоні відчуження, а також потерпілі від Чорнобильської катастрофи (не віднесені до категорії 2), які:

- постійно проживали на територіях зон безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення на день аварії або які за станом на 1 січня 1993 року прожили у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а на території зони гарантованого добровільного відселення – не менше трьох років та відселені або самостійно переселилися з цих територій;

- постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення за умови, що вони станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а у зоні гарантованого добровільного відселення – не менше трьох років, – *категорія 3*;

- особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються на території зони посиленого радіоекологічного контролю, за умови, що вони станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у цій зоні не менше чотирьох років, – категорія 4.

Порушення, встановлені у структурних підрозділах і органах соціального захисту населення під час проведення аудитів ефективності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

№ з/п	Нормативно-правові акти	Зміст порушення
1.	<p>Згідно з абзацом третім пункту 3 Порядку № 936 виплата компенсацій, допомоги певних видів та надання пільг у разі, коли вперше встановлено відповідний статус постраждалої особи і видано відповідне посвідчення, проводиться з дня подання громадянином заяви, але не раніше ніж з дня видачі йому посвідчення встановленого зразка.</p> <p>У разі зміни категорії постраждалої особи, її групи інвалідності або посвідчення, проведення виплати поновлюється з дня припинення останньої виплати за умови, що особа мала право на такі виплати та повідомила про це уповноважений орган протягом трьох місяців.</p> <p>Пунктом 2 Порядку № 155 передбачено, що грошова</p>	<p>Вибірковою перевіркою в УПСЗН Овруцької РДА Житомирської області 20-ти справ встановлено, що у 6 випадках призначення, нарахування та виплата грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування (30 відс. перевірених справ щодо встановлення вперше статусу особи, постраждалої внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеної до категорії 1) здійснювались з дати видачі посвідчення, при цьому заяви подавались після видачі посвідчення, тобто призначення та виплату грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування здійснено з порушенням вимог абзацу третього пункту 3 Порядку № 936 на загальну суму 2,1 тис. грн, в тому числі у 2017 році – 1,4 тис. грн, у 2018 році (станом на 01.10.2018) – 0,8 тис. гривень.</p> <p>Так, громадянину (посвідчення від 24.10.2017) рішенням від 24.10.2017, без зазначення номера, призначено компенсацію вартості продуктів харчування довічно з 24.10.2017, заява подана 22.11.2017. При цьому згідно з посвідченням, виданим від 04.07.1994, вказана особа віднесена до категорії 3 постраждалих осіб. Як наслідок, вказаній особі з 24.10.2017 по 21.11.2017 з порушенням абзацу третього пункту 3 Порядку № 936 призначено, нараховано та виплачено компенсації на суму 0,4 тис. гривень.</p> <p>Під час аудиту особами, яким неправомірно нараховано та виплачено грошову компенсацію за пільгове забезпечення продуктами харчування, повернено на рахунок УПСЗН Овруцької РДА 2,1 тис. гривень.</p> <p>У порушення вимог пунктів 3, 4 Порядку № 936 більшість видатків за напрямом «Грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів» нараховано і виплачено громадянам не УСЗН Дубровицької та Зарічненської РДА Рівненської області, а іншими юридичними і фізичними особами, в яких працюють громадяни чи на території сільських рад, де проживають громадяни, що мають право на ці виплати, шляхом подання цими юридичними і фізичними особами розрахунків до органу соціального захисту населення та оплати таких розрахунків органом соціального захисту населення юридичним і фізичним особам, які після цього перераховували кошти громадянам. Видатки здійснено таким чином: УСЗН Дубровицької – 3625,7 тис. грн (93 відс. загальної суми за цим напрямом) для 87 юридичних і фізичних осіб; УСЗН Зарічненської РДА – 4934,7 тис. грн (79,9 відс.</p>

<p>компенсація виплачується за наявності відповідної довідки, наданої місцевим органом виконавчої влади, виконавчим органом місцевого самоврядування, видають батькам дитини (особі, яка їх замінює) про те, що дитина за станом здоров'я не може відвідувати навчальний заклад і їй рекомендовано здійснювати навчання вдома, а також довідки з навчального закладу (за підписом його керівника) про те, що дитина не відвідувала навчальний заклад протягом відповідного періоду.</p> <p>Пунктами 4, 5 Порядку №936 передбачено, що нарахування та виплата грошової компенсації на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів, проводиться органами соціального захисту населення <u>громадянам</u>. Відповідно до пункту 3 Порядку № 155 зазначена грошова компенсація</p>	<p>загальної суми за цим напрямом) для 69 юридичних і фізичних осіб.</p> <p>У цих розрахунках вказані кількість осіб і сума виплат. Отже, органи соціального захисту населення не володіли необхідними документами для призначення нарахованої суми (документи про ПІБ дитини, яка не харчувалася у навчальному закладі, термін і причину відсутності харчування, належність дитини до відповідної категорії постраждалих громадян). Відповідно, станом на 01.01.2018 на обліку не перебували (не заведені особові справи) в УСЗН Дубровицької – 5203 особи, або 81,8 відс., УСЗН Зарічненської РДА – 3871 особа, або 74,8 відс. загальної кількості потерпілих дітей віком 6-18 років, яким нараховано таку грошову компенсацію.</p> <p>Вибірковою перевіркою у Зарічненській центральній районній лікарні (далі – ЦРЛ) Рівненської області, яка у періоді, що перевірявся, була одним з найбільших отримувачів коштів (295,5 тис. грн), встановлено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • переплату 5 працівникам Зарічненської ЦРЛ за нехарчування їх дітей у навчальних закладах внаслідок незменшення у жовтні 2017 року кількості днів через непроведення навчання, у січні, березні, квітні 2018 року через канікули та карантин на загальну суму 2,7 тис. грн (відшкодовано під час аудиту); • працівнику Зарічненської ЦРЛ за нехарчування дитини з вересня 2017 року по травень 2018 року нараховано і виплачено 3,2 тис. грн компенсації у зв'язку з тим, що дитина знаходилася на індивідуальному навчанні, на підставі довідки Зарічненського НВК «Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія» Зарічненської районної ради від 05.09.2017 № 2445 замість довідки, виданої місцевим органом виконавчої влади, що не відповідає пункту 2 Порядку 155. <p>У порушення вимог пункту 2 Порядку № 155 УСЗН Дубровицької та Зарічненської РДА Рівненської області нараховано та виплачено 9 тис. грн (3,9 тис. грн. та 5,1 тис. грн відповідно) за двома особовими справами (діти з інвалідністю є учнями шкіл з індивідуальними формами навчання, у зв'язку з чим не відвідують школи і в їдальнях постійно не харчуються) на підставі довідок навчальних закладів, а не довідок, виданих місцевими органами виконавчої влади.</p> <p>У порушення вимог пункту 3 Порядку № 155 УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області у 2017 році та січні-вересні 2018 року здійснено виплату грошових компенсацій за 28 особовими справами (діти з інвалідністю є учнями шкіл з індивідуальними формами навчання, у зв'язку з чим не відвідують школи і в їдальнях не харчуються постійно) у сумах 65,9 тис. грн та 42,9 тис. грн відповідно на підставі довідок, виданих навчальними закладами (школами).</p> <p>У порушення вимог пункту 3 Порядку № 155 УСЗН Дубровицької РДА Рівненської області несвоєчасно виплачено компенсацію за напрямом «Грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів» із затримкою від 1 до 5 місяців за однією особовою справою у 19 випадках на загальну суму</p>
---	--

	<p>виплачується за попередній календарний місяць, протягом якого потерпіла дитина не харчувалася в їдальні навчального закладу або не відвідувала такий заклад</p>	<p>5,1 тис. грн, УПСЗН Зарічненської РДА Рівненської області за трьома особовими справами у 24 випадках на загальну суму 9,8 тис. грн, що призвело до невідображення у звітах про заборгованість форми № 7д та у звітах «7 ВК» кредиторської заборгованості на певні звітні дати у сумах від 0,3 тис. грн до 1,1 тис. грн та від 0,6 тис. грн. до 4,9 тис. грн відповідно.</p> <p>Також із запізненням від 1 до 5 місяців нараховано грошові компенсації у Зарічненській ЦРЛ, зокрема нарахування за серпень 2018 року у сумі 2,6 тис. грн (оплачено 28.08.2018) фактично складались з нарахувань за лютий-червень 2018 року.</p> <p>Встановлено 14 випадків виплати УСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області у І-ІІІ кварталі 2018 року вказаної грошової компенсації у сумі 2,7 тис. грн на 2-3 місяці пізніше визначеного терміну</p>
2.	<p>У додатку 4 до Постанови № 258 затверджено фізіологічні (медичні) норми харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, якими передбачено забезпечення осіб продуктами харчування у розрахунку на місяць.</p> <p>Пунктом 2.6 Інструкції № 345 передбачено ведення у структурних підрозділах соціального захисту населення журналу реєстрації приймання заяв і документів для призначення усіх видів соціальної допомоги, пунктом 4.8 Інструкції визначено, що журнал реєстрації прийнятих рішень повинен бути пронумерованим, прошнурованим і скріпленням печаткою за підписом</p>	<p>У ході аудиту встановлено, що протягом 2017 року УПСЗН Камінь-Каширської РДА Волинської області виплати компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, що належать до категорій 1 та 2, проводились із затримкою виплати у один-три місяці.</p> <p>Постраждали громадяни, віднесені до категорій 1 і 2, отримали компенсації із запізненням на один-два місяці: 1184 особи отримали належні виплати компенсації за лютий у березні, 220 осіб – у квітні; 759 осіб виплати за травень отримали у червні, 644 особи – у липні.</p> <p>Крім того, у вересні 2017 року із затримкою на 3 місяці 8 особам, віднесеним до категорії 1, була виплачена грошова компенсація за пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, що належать до категорії 1, у сумі 9,8 тис. грн, яка була нарахована за червень-серпень 2017 року.</p> <p>За поясненням УСЗН Камінь-Каширської РДА, зазначене спричинено технічним збоєм у червні 2017 року програми АСОПД, помилка була виявлена і виправлена у вересні 2017 року, грошові компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування з червня по серпень 2017 року нараховані в повному обсязі та виплачені у вересні 2017 році через поштове відділення «Укрпошти».</p> <p>У порушення вимог пункту 2.6 Інструкції № 345 заяви і документи для призначення компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не зареєстровані у журналі реєстрації приймання заяв і документів для призначення усіх видів соціальної допомоги. Заяви для призначення компенсації реєструються у журналі реєстрації обробки заяв/особових справ, який не пронумерований, не прошнурований і не скріплений печаткою за підписом начальника УПСЗН, чим не дотримано вимоги абзацу п'ятого пункту 4.3 Інструкції № 345. Крім того, форма журналу реєстрації обробки заяв/особових справ, який ведеться, не відповідає формі, визначеній Інструкцією № 345 (додаток 4).</p> <p>У недотримання вимог пункту 4.8 Інструкції № 345 в УСЗН Камінь-Каширської РДА журнал реєстрації прийнятих рішень про призначення (відмову у призначенні) допомоги не ведеться, такі</p>

	начальника відділу	рішення реєструються у журналі реєстрації обробки заяв/особових справ
3.	<p>Наказом Мінсоцполітики від 13.04.2016 № 391 «Про затвердження типових форм документів» затверджено форму Звіт про виплату компенсацій, допомоги та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, «7 ВК»(форма № 1).</p>	<p>Аналізом звіту «7 ВК» департаменту соціального захисту населення Волинської облдержадміністрації за 2017 рік встановлено викривлення даних щодо кількості осіб, яким нараховано та виплачено грошову компенсацію за пільгове забезпечення продуктами харчування. Дані зведеної форми звіту «7 ВК» не відповідають узагальненим звітам структурних підрозділів з питань соціального захисту населення Волинської області. Зокрема, завищено на 124 особи кількість осіб категорії 1 та занижено на 11 осіб кількість осіб категорії 2.</p> <p>За напрямом «Виплата компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян» УСЗН Зарічненської РДА за 2017 рік внаслідок помилки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за напрямом «Компенсація за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи») на 22 особи занижено кількість осіб, яким нараховано кошти (зазначено 1009 осіб, а має бути 1031 особа), та на 21 особу кількість осіб, яким фактично виплачено ці кошти (1001 особа, а має бути 1022 особи); - у рядках «Одноразова компенсація» та «Щорічна допомога на оздоровлення» перекручено нараховані і виплачені кошти на 1,2 тис. гривень; - у рядку «Щорічна допомога на оздоровлення дітям-інвалідам і дітям, які втратили внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків» відсутня інформація про кількість осіб, нарахування та виплату коштів (фактично наявно 67 та 6 осіб цих категорій відповідно). <p>Аналізом звіту «7 ВК» департаменту соціального захисту населення Волинської облдержадміністрації за 2017 рік встановлено викривлення даних щодо кількості осіб, яким нараховано та виплачено грошову компенсацію. Дані зведеної форми цього звіту не відповідають узагальненим звітам органів соціального захисту населення Волинської області. Зокрема, у позиції «Одноразова компенсація за шкоду, заподіяну внаслідок ЧАЕС» через механічну помилку кількість осіб, яким нараховано та виплачено компенсацію за шкоду, заподіяну здоров'ю, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи (діти з інвалідністю), становила 9 та 7 осіб відповідно замість 13-ти, яким фактично нараховано та виплачено таку компенсацію.</p> <p>УСЗН Дубровицької РДА Рівненської області за 2017 рік та I півріччя 2018 року занижено кількість проведених виплат за напрямом «Грошова компенсація на потерпілих дітей, які не харчуються в їдальнях навчальних закладів, а також за всі дні невідвідування ними навчальних закладів» на 127 од. (є 19874, а має бути 20001) та 343 од. (є 9106, а має бути 9449) відповідно, внаслідок подання недостовірних даних у розрахунках управління освіти, молоді та спорту Дубровицької РДА;</p>

		УСЗН Зарічненської РДА Рівненської області внаслідок помилки за I півріччя 2017 року за цим напрямом занижено суму нарахованої компенсації на 478,7 тис. грн (є 2268,0 тис. грн, а має бути 2746,7 тис. грн) та не відображено кредиторську заборгованість на кінець періоду у сумі 478,7 тис. гривень
4.	Відповідно до пункту 6 Порядку № 760 виплата одноразової компенсації у разі встановлення дитині інвалідності, пов'язаної з Чорнобильською катастрофою, здійснюється на підставі: посвідчення потерпілої дитини серії «Д»; свідоцтва про народження дитини; експертного висновку дитячої спеціалізованої лікарсько-консультативної комісії з установами причинного зв'язку хвороби, патологічних станів та інвалідності з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС; медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років	Суцільною перевіркою усіх 12 розглянутих УСЗН Камінь-Каширської РДА за січень-вересень 2018 року звернень щодо виплати одноразової компенсації дітям, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, встановлено, що в особових справах цих осіб відсутні необхідні медичні висновки про дітей з інвалідністю віком до 18 років. У той же час УСЗН Камінь-Каширської РДА прийнято рішення про виплату одноразових компенсацій цим дітям без відповідних медичних висновків на загальну суму 15,2 тис. грн, з яких фактично виплачено 12,6 тис. гривень
5.	Відповідно до пункту 5 Порядку № 1243 сума компенсації перераховується за рішенням райдержадміністрації	Проведеним контрольною групою територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) аудитом встановлено, що протягом 2017 року за КПКВК 2501200 виплачено компенсацію за втрачене майно 8 громадянам на суму 1808,3 тис. грн, в т.ч. Ємільчинськом УПСЗН – 1 громадянину у сумі 279,9 тис. грн, Коростенським – 3 у сумі 1002,0 тис. грн, Лугинським – 1 у сумі 165,5 тис. грн та

<p>(виконавчого органу ради міста обласного значення), прийнятим на підставі документів, зазначених у пункті 4 цього Порядку, відділенням Державного казначейства місця відселення на особистий рахунок переселенця або спадкоємця, відкритий ним у будь-якому банку України, у порядку черговості, встановленої райдержадміністрацією (виконавчим органом ради міста обласного значення) з урахуванням дати реєстрації заяви щодо отримання компенсації в обліковому журналі</p>	<p>Олевським – 3 у сумі 360,9 тис. гривень.</p> <p>Станом на 01.01.2017 по УСЗН Коростенської РДА черги для виплат компенсації не було. Станом на 01.10.2017 на підставі заяв до черги включено 3 громадян для виплати компенсації за втрачене майно на загальну суму 1002 тис. гривень.</p> <p>Аналізом черг встановлено, що на 01.01.2017 по УПСЗН Олевської РДА на черзі для отримання компенсації перебувало 15 громадян, з яких три громадянина включені до черги (за №№ 4, 5 та 6) на підставі поданих заяв, інші – на підставі судових рішень.</p> <p>Подібно одна громадянка перебувала на черзі в УПСЗН Лугинської РДА для отримання компенсації станом на 01.01.2017 за № 6, інші – включені до черги на підставі судових рішень.</p> <p>По УПСЗН Овруцької РДА перші 21 громадянин, які перебувають на черзі для виплати компенсації за втрачене майно, включені до черги на підставі судових рішень.</p> <p>На виконання вимог Мінсоцполітики УПСЗН Олевської та Лугинської РДА у 2017 році здійснено виплату компенсації громадянам за втрачене майно на загальну суму 526,4 тис. грн без урахування черговості.</p> <p>Отже, з 8 громадян, які отримали компенсацію за втрачене майно протягом 2017 року, 4 отримали компенсацію на суму 526,4 тис. грн поза чергою (в т.ч. по УПСЗН Олевської РДА – 3 громадянина на суму 360,9 тис. грн та Лугинської РДА – 1 на суму 165,52 тис. гривень).</p> <p>При цьому громадянам, які перебували в черзі на підставі судових рішень, компенсація за втрачене майно за рахунок коштів КПКВК 2501200 протягом 2017 року та 9 місяців 2018 року не виплачувалась.</p> <p>З метою цільового та ефективного використання коштів на проведення виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно на радіоактивно забрудненій території, враховуючи вимоги Постанови № 1243, за ініціативою департаменту праці, соціальної та сімейної політики Житомирської облдержадміністрації зобов'язано провести 17.08.2017 голів Лугинської, Народицької, Овруцької та Олевської РДА інвентаризацію справ громадян, які перебувають на черзі для виплати вказаної компенсації.</p> <p>Під час аудиту контрольною групою територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) проведено аналіз матеріалів інвентаризації, яким, зокрема, встановлено, що частина громадян, які перебувають на черзі для отримання компенсації за втрачене нерухоме майно, фактично не переселилися, проживають у будинках, за втрату яких їм нараховано компенсацію.</p> <p>Так, УПСЗН Народицької РДА нараховано компенсації в загальній сумі 8240,9 тис. грн 88 громадянам, УПСЗН Овруцької РДА – 4137 тис. грн 29 громадянам та УПСЗН Лугинської РДА – 358,9 тис. грн 2 громадянам, які фактично не є переселенцями відповідно до пункту 2</p>
---	---

		<p>Порядку № 1243, оскільки не відселені з радіоактивно забруднених територій, а фактично проживають у будинках, за втрату яких їм нараховано компенсацію, що суперечить нормам ч. 6 статті 4 Закону № 796, якою визначено, що громадяни, які відселяються або самостійно переселяються, користуються компенсаціями, передбаченими цим Законом.</p> <p>Наприклад, громадянин за рішенням суду 23.05.2007 включений до черги для отримання компенсації в сумі 173,1 тис. грн за втрачене нерухоме майно (будинок) в с. Черевки Овруцького району, де станом на 01.09.2018 фактично проживає один на підставі договору оренди. Подібно громадянин за рішенням суду 26.01.2010 включений до черги для отримання компенсації в сумі 103,4 тис. грн за втрачене нерухоме майно (будинок) в с. Бережесть Овруцького району, де станом на 01.09.2018 фактично проживає на підставі договору оренди та зареєстрований разом з дружиною.</p> <p>Аналогічно громадянин за рішенням суду 02.08.2017 включений до черги для отримання компенсації в сумі 54,1 тис. грн за втрачене нерухоме майно (будинок) в с. Слобода В'язівка Народицького району, який станом на 10.09.2018 приватизований членом його сім'ї (дружина), де вони разом фактично проживають та зареєстровані. Вказані випадки є непоодинокими.</p> <p>Також встановлено факти нарахування УПСЗН Народицької РДА 46 громадянам компенсації в загальній сумі 5382,9 тис. грн за нерухоме майно, яке ними приватизовано. Так, 8 громадянам, яким нараховано компенсацію в сумі 902,9 тис. грн, майно на баланс місцевих органів влади не передано, майно ними приватизовано, але факт їх фактичного проживання у будинках інвентаризацією не підтверджено.</p> <p>Наприклад, громадянка за рішенням суду 20.07.2009 включений до черги для отримання компенсації в сумі 200,9 тис. грн за втрачене нерухоме майно в с. Новий Дорогинь Народицького району, яке ним приватизовано, але факт його проживання інвентаризацією станом на 10.09.2018 не підтверджено.</p> <p>Решта 38 громадян, яким нараховано компенсацію в сумі 4480,1 тис. грн, фактично проживають (з них 34 - зареєстровані) у власних (приватизованих) будинках, які не передані на баланс місцевих органів влади.</p> <p>Наприклад, громадянин за рішенням суду 10.12.2007 включена до черги для отримання компенсації в сумі 211,8 тис. грн за втрачене нерухоме майно (будинок) в с. Липляниця Народицького р-ну, яке станом на 10.09.2018 нею приватизовано та де вона фактично проживає та зареєстрована.</p> <p>Необхідно зазначити, що передане на баланс місцевих органів влади нерухоме майно в більшості випадків використовується. Так, нерухоме майно 156-ти громадян (сума нарахованої компенсації - 12910,9 тис. грн, або 23,2 відс.) Овруцького району передано в оренду, в тому числі майно 15-ти громадян (1680,6 тис. грн) передано в оренду їх родичам, а майно 210 громадян (22193,2 тис. грн,</p>
--	--	--

		<p>або 40 відс.) станом на 01.09.2018 приватизовано, в тому числі майно 39 громадян (5766,2 тис. грн) приватизовано їхніми родичами.</p> <p>Подібно нерухоме майно 156 громадян (10258,1 тис. грн, або 24,1 відс.) Народицького району передано в оренду, в тому числі майно 28 громадян (2000,9 тис. грн) передано в оренду їхнім родичам; майно 208 громадян (19929,5 тис. грн, або 47 відс) станом на 10.09.2018 приватизовано, в тому числі майно 103 громадян, за яке нарахована компенсація (10648,4 тис. грн), приватизовано їхніми родичами.</p> <p>Статтею 4 Закону № 796 визначено право на самостійне переселення громадян, які проживають у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення, в окремих випадках (сім'ї, у складі яких є вагітні жінки або діти до 18 років) – у зоні посиленого радіологічного контролю.</p> <p>Аналізом місця розташування нерухомого майна, за яке нараховано компенсацію, встановлено, що 73 громадянам нараховано компенсацію в сумі 6181,7 тис. грн за нерухоме майно в населених пунктах Овруцького району та 21 громадянам в сумі 1192,7 тис. грн – в населених пунктах Народицького району, які відносяться до зони посиленого радіологічного контролю.</p> <p>Із 13 громадян, які перебувають на черзі для отримання компенсації за втрачене нерухоме майно на радіоактивно забрудненій території Олевського району, 2 громадян, яким нараховано компенсацію в загальній сумі 240,1 тис. грн, фактично переселилися в населені пункти, які також відносяться до зон радіоактивно забруднених територій. Водночас статтею 4 Закону № 796 визначено, що самостійне переселення дозволяється лише у місцевості, які не віднесені до категорій зон радіоактивно забруднених територій, за винятком переселення до близьких родичів.</p> <p>Так, громадянка, яка за рішенням суду 27.03.2017 включена до черги для отримання компенсації в сумі 118,8 тис. грн за втрачене нерухоме майно в с. Білокоровичі Олевського району, яке відноситься до зони гарантованого добровільного відселення, самостійно переселилася та фактично проживає і зареєстрована в с. Нові Білокоровичі Олевського району, яке також відноситься до зони гарантованого добровільного відселення. Подібно громадянка, яка за рішенням суду 30.11.2014 включена до черги для отримання компенсації в сумі 121,3 тис. грн за втрачене нерухоме майно в с. Озеряни Олевського р-ну, самостійно переселилася та фактично проживає в с. Дружба Олевського району, яке відноситься до зони гарантованого добровільного відселення (інформація про переселення до близьких родичів відсутня).</p>
--	--	--

